Государственная БИБЛИОТЕКА СССР имени В. И. Ленина
813-12
132
Инг 1-Г/1 VII-IX №79-117 (39)

ОСЛО. 29 июне СССР Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев визитах Норвеге премьер-министр Э. Герхардсен волча хилар.
Сурта тІа: визит йолча хан а.
АП—ТАСС сурт (Хьаийцад фототелеграфаца).

Н. С. ХРУЩЕВ НОРВЕГЕ

ОСЛО. 29 июнь. (ТАСС СПЕЦ. КОРР.). СССР Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев стортинга (парламента), председатель А. Лангхелле волча хилар, хІокхуьнца доттагІаллин беседа а йир.

Н. С. Хрущевна цхьаьна бар из Норвеге водам кунца уллуа баьлла нах, шаьта Норвегера СССР посол Н. М. Лунькова.

Норвежски ортІорацьара министр хилар кхеча мехкашнарча тІулазний министр Х. Ланге, кхибела официальни нах.

Беседа хиллачул тІехьагІа Н. Лангхелле вайхар Н. С. Хрущев парламента здание хьаьжа. Цуьга хьоьжча хана Н. Лангхелле дийцар Советски правительствица церте лаьттачу стортинга балхах.

ОСЛО. 29 июнь. (ТАСС СПЕЦ. КОРР.). Советски Норвежски халкъаьна юкъера доттагІаллин чІогІаллица гитлеровски фашизмица лоаттабалча хІалача тІем тІа. КІеанка эо хиллачух цкрча шоай даргІатон кортамуккъалла бахьан лоаттабаьча къовсане.

1945 шера бІаьсти, гитлерийн хІалла хила гартакаьлчча хлиа, фашистеш цхьаьнц а иьанза хІаьна дир: «Акерсхус яхача крепосте цар тоьпаш тохар шовзткъеш шиъ норвежски патриота — Сопротивлене болаче дакъа лоцуш хиллараьта.

Деццал лоцуш лаьттаранта тоьпаш тоьача моттиге хІоьз памятник оттадаьд. Саркофага хьисапе да из. Цуьна гонахьа огІоча ганаш тІа хІинэ а тІехь фашистенаш кортийнаш а.

Тахан СССР Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев хилар норвежски халкъа сийлахь кьонгаш байначча моттиге. Траурни моттиге оаз е ели. Советски правительствица церте лаьттачо памятника цице венок биллар. ЦІеча лентан тІа норвежски меттала яздаьд: «Шоай Даьхен кортамуккъалла бахьан лоаттабаьча къовсаме байначи норвежски патриотаьта. СССР Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев».

Осло кхи цхьаьна а йаш да—Вестре Гравлюнд. Укхаза хьачуволлача гІаьла доалаш лакха урагІаха латт памятник: автомат бе а болаш волл советски салте. Пьедестала тІа яздаьд: «Норвеге барт ал оал хоала». Гитлеровски уннак норвежски лаьтта мукъалдоаккхаш шоай вахар дІаделлача Советски салтийн эсарийн сийна оттадаьд памятник.

Из памятник оттаде лаьрхІараш бар мехка гІорбаьнна дукха политически общественни деятелаш. 1946 шера январь бетта цар норвежски газеташ тІа гІолла кхайкарал дир халкъага. Памятник оттаде эша рузкъа гулдара тІахьийхар цар. Норвежски халкъо чІоагІа хьаллаьцар из тІахьехам. 1947 шера 7 ноябре, Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 30 шу дузача дийнахьа, памятник хьадийлар. Цу хана денз бІаьш эзараш нах хиннаб укхаза, фашизмаца лоаттабаьча къовсаме турпалий чІоагІа сий деш.

Тахан Вестре Гравлюнд яхача кашмашка хилар Н. С. Хрущев цуьна уллура нахи. Памятника юкъе—сийлен карауа. Хьахоа фатаи тата.

Советски правительствица церте лаьттачо памятника юкъе цІеча зизай йоккха венок йиллар: «Фашистски захватчикашца лоаттабаьча къовсаме байнача советски тІемахошта. СССР Министрий Совета Председатель»,— яздаьд венока лента тІа. ЦІайтІана сатем отт. Советски правительства церте лаьттачо, ерригача советски Даьхено сий ду шоай турпалий.

* * *

ОСЛО, 29 июнь. (ТАСС СПЕЦ. КОРР.). СССР Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев хилар Норвеге король Улаф V волча.

Королана Улаф V Н. С. Хрущевкхеи юкъе беседа хилар доттагІаллин хьалашка.

Норвеге короло завтрак делар Н. С. Хрущевен Н. П. Хрущевайн сийна.

Советски оагІонгахьара завтраке хилар Н. С. Хрущевна уллура нах, Норвежски оагІонгахьара хилар премьер-министр Э. Герхардсен ший сесагаца, правительства членаш.

Завтрак лолча хана короло Улаф V, Н. С. Хрущевен доттагІаллин кадаш теркъадир.

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

Свет

Советски Союза Коммунистически партиЙ Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 79 (3931). | Ера, 2 июль 1964 шу. | Мах 2 кап.

ЯЛАТ—ДАЬХЕННА!

СИЙЛЕ ХИЙЛА ШУН

ДІАДВУТАШ кхаъ бенаб Грозненски управлене № 1 йолча шурий совхозера. ТолашагІа болча механизатораша Воробьев Никифорен Маковей Анатолен 17 сахьета 184 гектара тІара кІа хьекха касарах Іоднадад. Царех хІарапе хьекха ялат 92 гектар да. Цхьан дийнахьа ши рекорд оттаьй сий долча механизатораша. Из боккха толам ба!

Хьокхаме къахьийгача механизаторашта цІе вимпели хІаранена 25 сом ахчен деннад. Котбаьнна-раш даькъала бувца баьхкабар КПСС Нохч-ГІалгІай обкома секретарь нов. Габисов, Грозненски управлене парткома секретарь нов. Сухоруков, производственни управлене начальник нов. Илюшин.

— ХІанзе шин бІаь гектар ялат хьекхад аз, — аьлар нов. Воробьева, — кхы тІа а кхо бІаь гектара тІара хьокхаргда. Нийсача кхай тІа дийнахьа 100 гектар хьакха дош лу аз. ХІаьта шийн новкъостал тІехьа ца виса лерхІ нов. Маковея а.

ЖВН-6 яха навесной жаткаш а йолаш СК-4 яха ше-шегІа лелача комбайнашца болх беш ба механизатораш. Мишта віашатІехьалаьвад цар изза боккха толам бакха? Къайле йолаш цхьаккха хІама дац. Дерригa даьр нах, цар хьаькъал, говзал я. 30 шу даьннад Воробьев Никифора комбайна тІа болх бу, шийн болх дукха безаш а говза а ва цуна новкъост Маковей а. 1957 шера механизаце училище а яьккха совхозе болх беш ва из. Ялат дукхагІа хьекха торо хул из групповой хьисапе чуэцаш хьаьрах а. МоллагІа хІама ехача цу сахьате оарцагІбоагІа новкъостий. Шоай комбайнаш массогга сихагІа лелае гІерт говза механизатораш, болх бечча лаьтІахкухь довгар. Цу дерригенаш кхоь хІана чІоагІа цаа йоле минуташ.

Шоашта карагІдаьлначох кхоачамбе лерхІаш бац из. Воробьева Маковейн. Уж тешаш ба из хьокхам кхы а лакхбе йиш хилара.

Сурта тІа: Н. Воробьеви, А. Маковейи ялат хьокхаш болхе.
Н. Кобишанае сурт.

СИХАГІА ЙИСТЕДОВЛА ГІЕРТ

ЯЛАТ чуэцача хьинаре къахьегаш ба тха колхоза механизатораш. Ялат хьокхаш а оардаш а я итт агрегат.

Комбайнераш Тарасов Тимофей, Дежин Иван, Востриков Михаил, кхьбараш 250 гектар хулача кхай тІара кІа оардаш боахк. Цунца цхьана ворох а хьокх оаха. Ши бІаь гектара тІа дІадийна хинна из культура дика хьийкъад. Горох чуэцача белгалваьнна дика болх беш ва механизатор Сивитов Кузьма. Вободи культураш чуэцаш йолча жаткаца болх беча цо массаз а тІехкхоачашъю шийн нормаш.

Цхьа уйла йолаш — махулла сихагІа а ца дойташ а дерригa ялат чуэца гІерташ ба тха колхозхой.

А. ПЕНЬКОВ,
Наурски производственни управлене «Россия» яхача колхоза воккхагІа вола агроном.

БОЛХ КХЕХКАШ БА

ДИКА кІа кхедаьд Наурски производственни управлене «Надтеречный» совхоза ахархоша.

Дика хьокхамаш гойташ къахьегаш ва шийн комбайна тІа йиълагІча отделенира шоллагІча бригада комбайнер Албастов Султан. Шийн помощникаца Давлетукаев Султанаца кІа чуэца доладенначча шоллагІча дийнахьа «СК-4» яхача шоай агрегатаца хьекха касарах Іоднллар планах йоагІача 12 гектара меттел 21 гектар кІа. ХІанз хІара механизаторо цхьан сменах 36 гектар хьокх. Из боккха толам ба!

Дукха тІехьависац лакхе бийцача комбайнерел комбайнер Давлетмурзаев Касум а. ХІара денна хьекха Іодулл цо 34 гектар тІа.

О. АРЗАЕВ.

КОАРТОЛИЙ КХАШТА—ЛЕРТТІА ТЕРКАМ

КПСС обкомен Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Советен

КПСС обкома бюрос республика Министрий Советон белгалдоаккх колхозийн совхозийн дукхача кулгалхоша коартолаш дІаера гІулакх бекхтокхаме ца лоархІаш, во, агротехника чІоагГа телхаеш даь хилар. Массанахьа а дукха ниллха я коартолаш: цхьан гектара тІа 50—55 эзар гув хила боагІача метте, уж кІеангагІа да, мугІарашкагуьнашта юкъера юкъ 50—60 а кхы дукхагІа а сантиметр я. Дукхача лаьттанка коартолаш тІехига дІадийна моттигаш я.

Коартолий кхашка удобренеш кІезига дІакхоьчаьй, къаьстта а моттигера удобренеш. Масала, Наьсарен управлене «Экажевский» яхача совхозе диллa кхо гектара тІа 2 тонн мара кхачац. Сунженски управлене «Победа» яхача колхозе, Урус-Мартана управлене «Лермонтовский» яхача совхозе віалла а кхо дилладац коартолий кхашка. Республика дукхача боахамешка віалла ировнзаци а яьц бІаьсти дІаювча коартолашта.

Урус-Мартана управлене «Лермонтовскийн» Мичурина цІерахчеи совхозашка, Сунженски управлене ХХ партсъезда цІерахчеи Ленина цІерахчеи колхозашка, хьалхагІа ахаш а ца йоахаш, совйоккхийн коартолаш дІайийнай, из бахьан долаш соалагІа коартолаш ихай дІаюнча хана. Дукхача боахамашка во віаштІехьдаькхад бІаьсти дІайийнача коартолашта гІулакх делга. «Лермонтовский» совхозен Сунженски управлене ХХ партсъезда цІерахчеи Ленина цІерахчеи колхозашкеи коартолашта гуьнаш дац, хий дехкац, оасар котдоалаш доагІа.

Аьхки коартолаш дІаера юкъьандара хапаш хьаэттайоллашехьа а, цу балха лаьтта кийчделга во лел. Наьсарен, Сунженски, Урус-Мартана, Грозненски управленей боахамашка планах аьхки дІаеза коартолаш 973 гектар йолча метте, уж дІаекийчдаь лаьтта алхха 446 гектар мара дац, е 46 процент. Дукхача боахамашка віалла ировизаци яц коартолашта, хІаьта цхьадараша чІоагІа телхаю ировизаци яра технологи: сов дукха віашкаетт Іойоассаяь, галешка, сеткашка лоаттаю. Цу гІулакхаша кІезнгагІа хьувхъеи баргболиш толхае тарлург да дІаюаш йола коартолаш.

ЦІенхаштара кхоачамбоацар да коартолаш дІаюаргйолча лаьттаех дукха лаьтташ звеношка дІаделенза хилар, из віалла мегаргдоацаш гІулакх да. Уж дерригаш а хила тердеинад партийни комитеташи производственни управленей, совхозий, колхозий специалисташи коартолаш лелаира балхий кхоачамболлаш терко ца яр бахьан долаш, 1964 ча шера из культура дика хьувкъаяра боагІача тайпара цар къовсам ца лоаттабарах.

Коартолаш лелаяра гІулакха цар кулгал эсала деш хилар кертагІа а лаьхха, КПСС обкома бюроси республика Министрий Советон аьхки коартолаш дІаера чотах планаш кхоачаш а тІехкхоачаш а яра эша гІулакхаш геттара сиха чакхдаха, коартолаш лелаяра балхацара белгалдаьха кхоачамбоацараш дІадаха, кІайийнача коартолашта гІулакх делга віаштІехьдаькха, уж кхьача яллалца йолча юкъагІа коартолий кхеш оасарех цІенен цамцен хургдолаш цу гІулакхага хьежа дехкарийла бийб Наьсарен, Урус-Мартана, Сунженски производственни управленей начальникаш новкъостий Абубакаров, Русин, Бочманов, парткомий секретараш новкъостий Газдиев, Асхабов, Варлашкин, хІаьта шитта юртбоахама продукташ яхарен кийчъярен министерство, хий дехкача лаьттайн хина боахамен министерство, республика кхыйола ведомствий.

Коартолаш кхеяра гІулакха халдеиза тІахьожам а лоаттабош хІара гектара тІара 12—15 тоннал кІезигагІа йоцаш коартолаш ялга Іалашде деза производственни управленей, совхозий, колхозий кулгалхошен специалисташен.

Юртбоахама продукташ яхарен кийчъярен министерство, партийни комитеташ, производственни управленеш, колхозийн совхозийн кулгалхой декхарийла ба:

укх гергтарча деношка хье а къоастадаь аьхки коартолаш дІаюргйола лаьтта кийчде, дика кийчданза долча лаьтта уж дІа а ца юйташ;

оахам деш а культивацa еш а эшшача боараме моттигерен минеральни удобренеш органо-минеральни смеса хьисапе кхашка дІакхоачилга Іалашде;

маьлха йІовхала йІоах а еш, массанахьа дІае коартолаш сиха кийчъелга віаштІехьдаккха;

аьхки юаш йола коартолаш шин кІоргІа дІайийна йистеха, Коартолаш дІае могаддла хІара гектара тІа 50—55 эзар гув хургболаш, мугІарашта юкъе 60 сантиметр юкъ а юташ, 10—15 сантиметр кІоарга коартол лаьттах а йохийташ.

Партийни комитеташ, производственни управленеш, колхозийн совхозийн кулгалхой декхарийла ба коартолаш дІаюаш йола деррига лаьтта звеношта дІахьожаде, кара къе а ца хьегаш М. Петренко методах коартолаш кхеча звеной къаьстта дукхагІа терко а еш.

Дика беркат а доалаш общественни боахаме цар балхаш дара эшшаш дола хьалаш хьаде деза колхозхоштеи совхозий боалхлоштеи, декхера хьувкъамаш дахарца материальни хьешт хилийтара принцип юкъейоалае еза ерригача колхозашкеи совхозашкеи.

Партийни комитеташ, производственни управленеш, совхозийн колхозийн директораш, председателаш, партийни организацей секретараш, юртбоахама специалисташ декхарийла ба кхай тІа йоахкача хана а, чуэцача хана а, дІа-хьа кхухьачен дІаоттаяь лоаттаечеи хана а йоагІача тайпара коартолаш лораелга віаштІехьдаккха. Хийцца цІена фо чудахийта йиш а йолаш коартолаш дІаоттае дика моттагаш хила еза хІара боахаме.

«Сельхозтехника» объединенена тІадиллад хІара боахаме коартолаш чуэца техника мелий а из малагІча хьан тІа я а цІендаь тохкийта, уж боахамаш эшшача боараме коартолаш оахкаргашца, коартолаш чуэцача комбайнашца Іелашделга, болх дика віаштІехьбаьккха а йоа ца еш а коартолаш чуэцаргйолаш коартолаш чуэцача техникана шийн ханнахьа ремонт елга.

ХА ХЬЕЖАРГЬЯЦ

ЯЛАТ чуэца ха ахархочун эггара дезагІа дола кІий да. Укхаза гучадоал хьана маьшта къахьийгад. Шийбала безаш бац Сунженски производственни управлене «Шеча Эскара» цІерахча колхоза ахархой. Дика хьийкъад ялаташ.

Хьакхари ардари къаьста а долаш колхозе эггара хьалхарчарна ялат чуэца болабелар Кузнецов Николай Афанасьевич церте лаьттача цхьоалагІча бригада механизатораш. Укх денношка йистебаргболаш ба уж 350 гектара тІара мукх хьекха. Оардаш эттта хургдолаш а кІезегагІа боаргболча а тайпара — найсача касарех Іобиччаб мукх. Цудухьа из оардача агрегаташа а дикка тІекхоачашъю денна норма.

— Механизатораштa юкъе къаьстта белгалвоаккха безам ба са, — йоах бригадира нов. Кузнецова, — комбайнер Зарочинский Анатолий. ХІара денна 30 гектарага дІакхоачаш мукх хьокх цо. Цуьна нийсбала гІерташ къахьег кхыча механизатораша а.

Бригаде кхетамца леладу мукх ардар а. ХІа аьна бокъабенна боаллаше а хьаэц из. Аха лаьтта сихагІа кийчдара оарцагІбаьхаб ча хьегуаду нах, хІаьта мукъаддьнна лаьтта байсанна оахам латт. Цхьабакъда, хІанз мара боцъонца сихлуш лаьттац кхашкара бахкаш. ХІанзчул тІехьагІа чуэца деза бІаьш гектараш кІа да бригаде. Из а укх деношка чуэца доладергдолаш да. Цудухьа сихбеннаб механизатораш, ха хьежаргьяц.

М. МУСИЕВ.

Мукх чуийца бaьннаб

Гуйран мукх чуэна болабеннача хьалхарча деношке а денз лакхача темпах болх бе болабелар Урус-Мартана производственни управлене «Лермонтовский» совхоза къахьегамхой. Ялат чуэцача ерригача агрегатий болх дика віаштІехьбаккхар бахьан долаш 680 гектара тІара мукх диза доадача шин дийнахьа хьекха Іобаьла баьлар укхаза. ТІехдика хьокхамаш даьхад шоллагІча комплексни бригада механизатораша Рашидов Джунида, Садаев Баудина, Бадаев Шахида, кхычар. Ялат хьекха доладенначча хьалхарча деношке а денз цхьан дийнахьа 24—25 гектар мукх хьокхар цар, норма 12 гектар мара йоацача.

Касарах улла мукх чуэцачен оардачен дика къахьийгар йиъалагІча отделенерча механизатора Матаев Шахида. Шозза совгІа кхоачашйора цо шийн норма. Цул дукха тІехьабисацар вож механизатораш а. Ерригача механизатораша тІагІертта къахьегар бахьан долаш касарах улла беррига мукх хьалъийна а аьрда а баьлар сихха совхозе. Цу балхах лоархІабир уж кхаь дийнахьа.

СихагІа ялат чуийна дохкхилга шоферех тийша дар дукхача хьала. Ялат чуэцаш йоахка комбайнаш шоашка хьежаш сайца латтаргйоаца гІулакх де гІертар уж. Цхьабакъда, цу балха тІа къаьстта белгалваьлар шофер Гермиханов Ваха.

Ялат чуийна дальначча кхашка сиха чах тохкараш еш а оахам деш а латт. Уж балхаш укх деношка даь даргдолаш да.

О. КОДЗОЕВ.

Сурта тІа: мукх чуэцаш йоахка Д. Рашидовен, Б. Садаевен агрегаташ.
В. Дзасяна сурт.

30 июне кхаччалца 50 эзар гектара тІара ялат хьекхад республике. Соахкарчул 2,2-зза дукхагІа да из

ЦХЬАБАКЪДА, КОЛХОЗАШЕИ СОВХОЗАШЕИ 22 ЭЗАР ГЕКТАРА ТІАРА МАРА АЬРДА ДАЦ ЯЛАТ

ЯЛАТ ХЬАКХАРА А ЧУЭЦАРА А ТІЕХЬАЮСАШ Я НАЬСАРЕН, СУНЖЕНСКИ, ШАЬЛА, УРУС-МАРТАНА УПРАВЛЕНЕШ

МЕХАНИЗАТОРАШ, ШЕРРА ПАЙДА ЭЦА ДИКАГІБАРИЙ ОПЫТАХ! ЯЛАТ ХЬАКХАРАИ АРДАРАИ ЮКЪЕ ДУКХА ХА МА ЙОЛИЙТА!

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ВАХАРО МА ЯХХАРА

ПАРТЕ ЦК июньски Пленума документаш хьакарахкхьача оаха, оалаш мадарра, долххашехьа а тIом болабир — селлара кхетадеши къасташи белгалдаь дар цар тIа наха юкъе тха бе безача идеологически балха аргIанара декхараш.

ДуккагIа тхо уйла тIаахийта дьыкка керттердар — из да партийни пропагандаи агитацеи идейность кIоаргагIа хилийтар, шерагIа йоаржаяр, цуна нах дукхагIа юкъеоаяр.

Тхо дIадоладелар политически дешара сетагара. 300 совгIа сагъ кхы а юкъеоалевир оаха цунна, дукхагIча даькъе парте боацарех. Укх шера цига дешаш 3500 саг вар тха. Мамогга кIезигъаьяр кружокаши политшколаши. Из нийсагIа а хиннад. Лакхлуш латт наьха общеобразовательни политически дешара боарам. Семинарашка, дукха цхьана вIадагIа а беттадуш шоаш дешар Iомадара форма хIанз чIоагI а ецна дIаэттай тха.

Политически дешара сеть вIашагIйоллара ларда йиллар политически технико-экономически дешар вIашагIдувзара принцип. Машиничаькъа уьле. Аргуи яхача болхлой поселке дегIаьхкай коммунистически къахьегамеи дикагIа йолча опытеи школаш, мастерийи бригадирийи школаш, конкретни экономиках йола лекторешш семинараши сацна йола дукха нах чулоацача политически производственни пропаганда формаш. Экономически знанешка кхача гIертараш Iалаьмате дукха ба. Деша багIарех 60 процент совгIа бараш экономика дешаш Iомадеш ба тха. Уж нийсса ахаш хIана бац ьына дуккагIа ба июньски Пленум хилалехьа шинарел.

Экономически дешара эффект дикагIа хул из хьехараш кулгалхой шоаш хиларах. Кулгалдеча болхлоех кхоалагIа дола дакъа пропагандисташ ба тха. Царца ва локомотивни депо начальник нов. Ф. П. Братчик, наькъа 15-ча дистанце начальник нов. М. М. Сурмач, мехкдаьтта промыслови управлене начальник нов. В. И. Суслин, инженераш ин. Р. П. Грядай, И. Ф. Серенко, Т. О. Дадагов, В. И. Харобин, А. Г. Куприянов, М. Г. Исаев, дукха кхыбараш.

ХIара хулгалхо — эIамига а воккха а — организатор хилна ца Iеш, воспитатель а хилар кхета а деш, парткомо долла хIама ду царех хIаране шоай коллективашка хьехама болх лелабара.

Цхьан бюро оаха ладийгIар Гудермеса станце локомотивни депо начальника нов. Ф. П. Братчика «Локомотивни депо кулгалдеча болхлоша идейно-хьехама балха юкъе дакъе лацара хьакъехьяьча отчетага. Бюрос белгалдаьккхар, КПСС ЦК июньски Пленум хинначул тIехьагIа локомотивни депо кулгалдеча болхлой лоархIам коллективана юкъе идейно-хьехама болх беча лакхбенна хилар. Производства командираша лист-листа лекцеш еш болхлоишта, докладаш, беседаш ю. Цехашка, бригадашка, сменашка беча массово-политически балха тIара мастерийи бригадирийи лоархIам а бехктоккхам лакхбеннаб. Укх тIеххьарча 10 бетта 256 доклади лекции йийшай общественно-политически, технически, естественно-Iилмай темаех. Царех 225 кулгалдеча болхлоша йийшай. Укхаза каст-каста докладаш еш хул керттера инженер нов. Краснощеков, депо начальника заместитель нов. Степанов, керттера механик нов. Серенко, инженераш ин. Кравченко, Медведева, Калинина, Смирнова, Штильман, мастераш ин. Гаражей, Макаренко.

Коллективана юкъе идейно-хьехама болх барах йола локомотивни депо кулгалдеча болхлой опыт дика хилар белгал а даьккха, парткомо бюрос ерригача хошалъни партийни организацена могадир из шерра дIайоаржаелга.

Парткома бюро юкъа оттайир Гудермеса станце начальника нов. Белогурова «Коллективерча идейно-хьехама балхи хьалахи цунах хьахиннарехь» яха отчет.

Коммунистически къахьегама предприяти яха цIи яккхар духьа къовсам лоаттабеш я Гудермеса станце коллектив. Из сий дола цIи тиллийта бокъо ыкххай укхаза хIанз шина завода цехои поездаш вIашагIъехкарай шин бригадой. Из къовсам лоаттаберех кхоалагIа дакъа гIаргга бараш — коммунистически къахьегама ударникаш.

Станце коллективана юкъе бокка моттиг къоастаю марксистско-ленинохи дешара. Болх беш я 4 юххьанцара экономически школа, коммунистически къахьегама ши школа, семинарски ши группа.

ИДЕЙНО-теоретически боарам лакха болаш чакхъюьл занятеш пропагандистий — производства командирий ин. Прохорова, Белогурова, Донской, кхыбарий.

Во кIаштIехьъяьккхаш лекциони пропаганда. Юкъера лаьрхIака хIара бетта-бетта 3—4 лекци еш. Болхлошта хьалхашка шоай хан-хиннахьа беседаш ю пропагандисташа ин. Грицая, Кима, кхычар.

Бокха болх бу агитколлективо, белгтала аьлча, агитатораша вокзала начальника нов. Попова, станце дежурне нов. Андреевас, тараз увзача нов. Винокурова, багажни кассира нов. Гирмия, Республике, мехка, доалол дехьа мел хулча событешта дух тIа йоах цар коллектив.

Хьалхашка латта декхараш кхоачашдара тIаерзаяь а хьыдача кепара а я гойтара агитаци, семилеткера халкъа бовкама мухьаш тIадола поездаш хаддаза лелаш хилийтара оарцагIйоах цо коллектив.

Хан-ханнахьа арахец пенгазеташ. ХIара деина арадувлаш да «Движенец» яха пенгазет, кIиракина цкъазза — сатирически издани, бетта цкъазза кхаь цехера пенгазеташ. Цар шоай оагIош тIа гойт социалистически яхь иштта лел а цунах хьахуларш а, кхайкабу производства новатораши хьалха латтараши, Iоттараш и къахьегама дисциплина талхараща.

Чакхбоахача идейно-хьехама балхах доккха бернат дела производственни гIулаккхашта, Гудермески машиничаькъахоша чIоагIагIа лелаю Нохч-ГIалгIай Министрий Советеи облсовпрофеи карара кара тела ЦIе байракх.

ЛадийгIар цу тайпарча деша хьанъехьа отIаьлча больничнополиклинически объединеней керттерча лорий ин. Аминица, Фиронова, автобоахама начальника нов. Джамалханова отчеташка.

Iилман мировоззрени а коммунистически мораль а хьахила йиш яц дына идеологеца къовсам лоаттабеш ца хилча. Тхо долча, ковкъа дале а, хIанз а шоай низ гойташ да кераста-баптистий, евангелистий, бусалба дыний товбаша леладу эуламера гIулакхаш. Парткомо юххьанцарча партийни организацешек къаьстта теркам тIабахийта безаш да зоне бахача наха юкъе атенстически пропаганда чIоагIъяра дола дош. Моттигерча радио чу гIолла хан-ханнахьа атенстически пропаганда ю. Радио чу гIолла цу хьакIехьа къамьлаш даьд пищекомбината директора нов. Ахмадова, парткома инструктора нов. Алказова, зона. ВЛКСМ комитета секретара заместителa нов. Гандиева, болх беча кагирхой № 1 йолча сайрийнарча школа директора нов. Жильцова, кхычар.

Лекторийи беседчикий атенстийи состав мишта а хьежа, оаха цунна юкъебахийтаб дийша, вахар довзаш боле партийно-советски активаццара новкъостий. Нагахьа сайна хьалхагIа уж 10 саг мара хиннавеце, хIанз 42 ва.

Парткома бюро дийцар «Зоне атенстически болх чIоагIбара хьакъехьара» дош, хьажа а хьежа, оттадаьд дына духьалара пропаганда тоаяра тIадерзадаь дола гIулакхаш.

Культпросветучреждениешк а, политически дешара кабинеташка атеиста уголокаш лъй. Парткомо бюрос чIоагIбаьб атеиста уголокий Советий председателаш.

ЗОНАЛЬНИ семинар яь юххьанцарча партийни комсомольски организацей секретараштa, профсоюзий комитетий председателашта, лорашта, хьехархошта атенстически хьехам балара дешах. Цига белгалдаьхар атенстически балха декхараш, укх тайлара лекцеш йийшар:

Нохч-ГIалгIайчера мурдий хIамзара хьехамаш цар идеологии; (йийшар Нохч-ГIалгIай метта, исторе, литература Iилма-тохкама института директора нов. Саламова).

Кераста дына хIамзара товбаши цар идеологии (йийшар педиститута доцента нов. Лизунова).

ДукхагIа еша яьннай естественно-Iилман, медицински, дына духьаларча темаех йола лекцеш цIагIа, кино-лекторешка, города а поселкай а сан-постешка. Апрель — май бетта цигe йийшай 87 лекци—цул хьалхагIарча кхаь бетта йийшарел 22 лекци дукхагIа.

Новогрозненски поселка кинолекторе йийшар ер лекцеш: «Дын бытие», «Ислам хьадалари цун реакциони чулоацами», «Ислам — кхалсага яхргIа йола мовстагIа», «Ды хьабалари цун реакциони чулоацамаш», «Марксизмоленинизмо дынах яхар», «Вселенне лоаттам». Лекцеш йийша яьначул тIехьагIа кинофильмаш хьувкх. Белгтала аьлча, цига хьехар «Вазде нах» яха фильм.

ДикагIа боле лектораш-атеисташ ба ин. К. Я. Хавронина, А. Ф. Жильцов, П. И. Носенко, З. С. Чурилина, И. В. Фоменко, М. М. Лазина, Белогуров, кхыбараш.

Дынах тешарех хIаранеца къаьст-къаьста (уж бахаш болча моттигашка) болх бе аьнна города партийни организацеш къоастабьеб наха дика лоархIаш а наьха вахар довзаш а боле новкъостий.

«Iилмеи дыни» яхача темах атенстически сайре яь Новогрозненски поселке. Обзорни темах къамаьл дир лектора М. М. Лазинае. Цул тIехьагIа укх темах къамаьлаш дир лакхерча классашкарча дешархоша: «Iилмеи дынеи вахарах — паларахи духьцар», «Дына реакциони чулоацам», «Медицинаи педагогикаи тамашаш». Из берригa болх опыташ а гойташ беш бар.

«Тамашаш гучаьхар» яха атенстически вечер хилар № 116 йолча юкъерча школе. Из вIашагIъеллараш атеистах йолча семинаре деша хьехархой бар.

«Дыно вахара бу Iоаттаъам» яхача темах дешархоштеи цар даьшта-нанаштеи юкъе лекци йийшар цу школа дьехархоша.

«Ислами кхалсаги» яха нов. Климовича яздаь книжка дешарий конференци чакхъяккха кийчъеш я Аргуи яхача поселке.

Оаха цIаькха ца яьча тайпара дукха уйла ю хIанз толашагIа йола опыт вIашагIтохарех юкъейоалларех. Укх тIеххьарча цхьан шера оаха вIашагIтехай № 3 йолча гIишлой-монтажни управлене каменщикий бригадира нов. В. Вайсултанова, машиниста-тепловозника нов. Старчака, пропагандиста нов. А. А. Литвинова, лектора-атеиста нов. К. Я. Хавронинай опыт.

Укх шера духхьашха белгалдаьккхад оаха «Мастера дин», «Вахача эша гIулакхаш деча предприяте болхлой дин». Кхайка цига боалабир маIанах, шоай исташца. Производственникаше къа мишта хьег дийцар. Хьалха латтараш белгалбаькхар. Сийлен грамоташ елар. Дезача ден доккхай концерташ уттадир.

ИДЕОЛОГИЧЕСКИ балха керда формаши методаши чакхйоахачеи лехачеи парткома доккха новкъостал ду штате йоацача идеологически комиссе члешаша, белгтала аьлча, ин. Коршикова, Кобзоре, Кироткова, дукхача кхычар.

Нахацара тха идеологически болх мишта лел хов производственни балха результаташка хьежача, наьха къахьегамо хьинар айдаларах. Пхе шера план 110 процент кхоачашъяьй зонерча промышленни предприятешa. Планал совгIа 250 эзар сома мехка промышленни продукци кхачай Даьхенга. ДIадахача шерарех укх шерарех цхьатарра ши ха вIашин нийсйича, укх шера 16 процент дукхагIа арахийцай промышленни продукци. Укх шера юкъье дена валеан продукци арахецарех иштта къахьегама оасарле лакхъяреи планаш тIеххховчашъеш хьайсагIа зонера ерригa предприятеш.

Тха ерригача юххьанцарча партийни организацей дерригa низаш, идеологически балха ерригa средствош семилетка ялхлагIча шера программа кхоачашъехга Iалашдара. 1964 шерара социалистически декхараш кхоачаш а тIехховчаш а дара тIаерзаь я.

В. ШАНИН,
Гудермески промышленно-производственни парткома секретара заместитель.

Замиакулерча Атаршихов Иван Алексеевича кулгалдеча № 524 йолча буровой коллективо къаьстта дика къахьег укх шера. Хьехашка латта социалистически декхараш толамца кхоачашдарца белгалваьнна ва бурильщика гIонча Исиев Хьасан. ЦIаккха цо сонаш болх беш я из хьожаш вола касосаш. Цо болх беча участке кхоачамбоацараш хилац.

Сурта тIа: Исиев Хьасан.

И. Кобиашвиле сурт.

ЛИЙРХIАР КХОАЧАШХИЛАР

1961 шера Наьсарен-Воккзалерча цхьайтта шера лаьрхIа йолча школе ялхлагIча классе деша дагIаш дар тхо. Цкъа, тхо дитар «Электроинструмент» яхача заводе экскурсе преподавателаш уллув а баьнца. Даха завода проходной тхо дIатIакхаьчача, цига латташ бар вохтераш. Цар пропуск хьа а яхъяь дIачу ладийтар тхо заводе. Кевхати къоаламаши дар тхога. Тхоишка хьаьннар а тхоашта дайнар а дIалхадеш тоьал ха яьккхар оаха цига. Цу хана хIаьтта хьалъе йолаяь мара яцар из завод. Цхьадола кирпичий пенаш хьалдетта, вожаш дотташа дар. Цига болх беча наха дика кхетадир тхо мел лоархIам болаш а из тIишло, масса цех хургья, мел нах хургба хьалъеь яьлча заводе болх беш. Цхьацанахьа дIаоттаяь станокаш латтар цига. Царех яр: токарни, ювилерни, фрезировочни. ХIанзарчоа вийл оаха йоахар цар уж. Станокех лаьца цар дукха къамьлаш дир тхога. Цар тхона дийцар, милагIча станокаша фу тайпа деталаш ергья, из деталь мичахьа эшаш хургья.

Цигара тхоаш юкъадийрзача оаха вIашагIделлар бархI класс яьккхача цу заводе балха даха, аьнна. ДукхагIа дараш цу деша раьза хилвр тхо, 1963 шера тхо даьлар бархI класс яьккха: Со, Булгакова Миля, Дзаурова Шарина, Немкова Люба, Картоев Мустафа цхьана балха дахар заводе. Ши цу хьалха оаха лаьрхIа хинар чакхдаьлар тха. ХIанз заводе болх беш да тхо. Цул совгIа сайрийна деше укхаш нийс класс яьккхай оаха массане а. ХIанз доа деннад итт класс чакх а яьккха цхьаннахьа вузе деше дала, аьнна.

А. ДИДИГОВА.

БIАРГАЕЙНА ЕЦАРЕ

КАРАБУЛАКЕРЧА бурува деттача конторa коллективашта юкъе къаьстта дика къахьегаш я коммунистически къахьегама сийдеи цIи лелаю Бородацкий Ивана кулгалду бурув деттарий бригада. Соахкаш укх шерен цхьа аварий ца хулийташ болх бу во.

Иштта фелал йолаш болх барех укх деношка авари ца хулийташ чакхбаьккхар болх. Нов. Бородацка бурув тохаш я № 122 йола скважин, хIанзалехьа 3200 метр бурув техад. Скважина чура инструмент хьалтIайовккхача хана хIара свечага лаьрчIа хьожаш вар бурильщика гIонча Поматов Иван. Скважина чура хьалтIайоагIача турбаш тIа маркIал бовллашехьа дика вем боаккхаш царга хьежача нов. Поматовна цIаьхха бIаргаейра пхи дюйма йола турба яйкха. Цунна когаметта цу минута хьм турба оттайир. Иштта йисар авари ца хулаш.

Вахта а этта тIехьа цо къахьегаш хиларах Карабулакски бурув деттача конторa кулгалхоша къахьегама книжка тIа дIа а яздеш бирхал аьлар цунна.

А. БАКАЛЮК.

ВОККХА ПАЙДА

Грозненски нефтемасловаводе коллективо дика къахьегама толамаш даьхад. Валении товарни продукци арадецара ялх бетта план хенал хьалха кхоачаш а еш пачхьалкхена планах лаьрчIачул массехк эзар сом дукхагIа пайда баьб. Хийи электроэнергии кхоьра чотех пачхаьалкхена кходаь дика кхо эзар соми да. Хьалхашка латта социалистически декхараш тIеххховчаш а деш къаьстта дика къадьийгад № 16, 17, 40 йолча установкий технологаша. Царна юкъе ба ин. Газаманов, Меркулов, Антонова, Волошин, кхыбараш.

Укх бетта хьалларча деношка къахьегама темпаш кхи а лакхдеш болх беш ба завода технологаш.

Г. АЛХАЗОВ.

ЛОАРХIАМЕРЧА ГIИШЛОШТА—ЙИЗЗА IАЛАШО

ГРОЗНЕНСКИ химически комбинате укх шера хьалъеш латташ дукха керда корпусаш я. Кердадараш балха юкъе а кхуьхьаш шоай хаиахьа уж хьалъяь яхара хьинар ца кхоадеш къахьегаш ба гIишлонхой, монтажникаш, изолировщикаш, кхыбараш. ЛоархIаме гIишлош хьалъеча керда метод балха юкъе яхьаро дикка сихдаьд цига деш дола балхаш. Керда корпусаш хьалъеча ду балхаш графиках кхоачашдеш да. Цу графиках эггара хьалха балхаш дIадоладьр я № 9 йолча гIишлой-монтажни управлене йиълагIча участка коллектив. Кердача графиках хьатIакхуяь гIишлон материалаш, аьшкабетон, гIум, кхы цига эша материалаш.

Уж гIишлош хьалъераша балха юкъедахьа цхьаькка дикадар да. Махулла сихагIе хьалъе йолаяь объекташ йистехкхара шиъ сменах болх беш ба гIишлонхой, монтажникаш, кхыбараш.

Химически заводе укх шера хьалъе йолаяь заводера дIаухакий цIендара йола № 175 «б» яха корпус. Кхычахьа болх бешшехьа цигара колоннаш вIашагIйоххаш я нов. Кречетова кулгалду бригада. Шоаш балхара йистебаьлча цхьан-шин сахьата юхе а сеца колоннаш хаиая хьалха вIашагIйоххара хьинаре къахьегаш я бригада.

Иштта гIишлонхоша, монтажникаша, кхычар къахьего а цхьацадолча кхоачамбоацараша бизза болх дIабахийтац лоархIаме гIишлош хьалъераша. № 175 «б» корпус хьалъе йолаяь биъ бутт совгIа ха я. Цига къахьегаш а СМУ-9 № 4 йолча гIишлой участка нов. Мартынова кулгалду каменщикий бригада. ХIанз цига корпуса бытови даькъа пенаш хьалдетта долаш латт, керттерча корпуса пенаш хьалдотта доладаь хургдола дукха ха яр цхьаццадолча кхоачамбоацараша болх тIехьатийта мара. Масала, КПП ЖБЦ-2 коллективо хьаеш гIишлош хьалъеча хьа мел уха материалаш кхоачамбоацараш юкъе долаш хул. Цигара хьаеча царцара кхоачамбоацараш дIадовхаш дукха ха йовю болхлоша. Цехе керттера корпус хьалйоттача чIоагIа эшаши лоархIамен я колоннаш. ХIанзалца хьа цхьа колонна хьаеняц ив гIишло хьалъеча кхоачамбоацар доацаш. Шоай керттера болх а бита уж нийсъяра дукха сахьаташ доаду болхлоша. Цул совгIа цу корпуса ларда лаьрхIа цига хьаи езаш бархI белка я, царех ялх мара хьаяна я, кIиран дIаухаш латт ФБ-4 «а», БПЗ-5 «а» яха вож юхейнаа ши балка хьа ца яхьаш, цу гIулакхо дикка тIехьатетт болх. Цеха цхьа этаж хьалъеттача хьан еза материалаш лъакхухьаш я. Уж шоллагIча этажа мара эшаш ин. ЖБЦ-2 кулгалхоша хIанз-м кхетадича хьалха лаьцар шоашта еннача графиках гIишлон материалаш хьакхахьийта езига. Хьинар ца кхо деш къахьегача ин. Х. Мусостова, Р. Умалатовай, В. Еремезина, кхычар балха ха дукха йовю цу кхоачамбоацараша.

175 «б» яхача корпуса гаьна йоацаш хьалъе йола я яь латташ я кхо градирни. Бетонах хьалдетта деза пенаш хьалдетта даьннад, кIалара кIийле бетонировани яь я. Уж балхеш кхоачашдеш дукха къахьийтад болхлоша, цига дIадахийтал эзараш сомаш пачхьалкхен ахча. ХIанз консерваци а хиниа латташ я уж кхо объект. Цига хьух цхьа дакъа хьадена догIаша тIовдалеш, маьлхо докъадеш дочкалуш латт. Цу химически комбинате кхычахьа хьалъеш градирнеш я, цига хьу пе хилар бахьан долаш хьалъяь на йоалаш я уж. Укхаза, е цига дIаяхьийта пийда эцац цу хьунах. Цул совгIа догIаш дийлхача хана чуухача хиво кIелара лаьтта бух а доахаш бетон каглуш пайдана йоацача яьний. Завода кулгалхоша берригa теркам тIа а бахийта уйла а аза цу гIулакха. Зехьа доаде йиш яц махка хьинга къа, пачхьалкхено хьахийца цига дIадахийта ахча.

Цу комбинате хьалъеш я № 193, 195 йоле корпусаш, цига хьинаре къахьегаш а ин. Богословска, Крутликова, Кречетова кулгалду бригадаш. Дукха ха йове еэаш хул тха корпусаш хьалъеча хьенача аьшкабетона материалашта юкъе кхоачамбоацараш нийсдаларах, — яхаш дувц цар.

ХИМИ дегIайоаллара чIоагIа лоархIаме я хIанз хьалъяь йоалаш латта № 173 «а» яха керда установка, пропилен арахецара лаьрхIа йола опытни установка. Вай мехка эггара хьалха хьалъеш я цу тайпара йола установка. ГIишлонхоша, монтажникаша, изолировщикаша берригa шоай низ тIабахийта цхьа-ше бутт хьалха дIачуяле лерхI на лоархIаме объект. ХIанзалехьа дал даьнна цига деза мел деза монтажни балхаш. Йистедоалаш латт изоляци яра балхаш я. Цига йолаш яц вентиляторащ, е хургья аьне хIаме а даш. Кхы тIехьа а на тетташ сихха хилийта аьв вентиляторащ.

Керда гIишлош хьалъяра сана лоархIаме да цхьаццайолча корпусашта реконструкци яр. № 131 йолча корпуса реконструкци еш ба № 7 йолча тресте СМУ монтажникаш. Дукха ха еахьа йовю монтажникаша. Цхьайолча хана бархIлагIчох ах сахьат даьлча дIаболабе беза болх 9 сахьат даллалца дIаболабац. Цул керттера бахьан да заказчикаша шиэ хаинахьа гIишлон материалаш ца хилийтар. Реконструкци яра болх дIаболабаь тоьал яв я, юххьанца деза цига эшаш я 40 вентель, итташ турбаши арматурен, кхыйола материалаш. ХIанзалца хьанар 10 вентель мара яц. ДIахо ле могаргдоацаш да материалашца иштта мара Iалашо ца яр. Кхы а вогIа да 144 «а» яхача корпуса лаьрхIа градирнеш хьалъечара сурт. Хьукa материалеш ца хилар бахьан долаш ялх бетта план кхоачашъяьац цига болх беча СМУ-9 гIишлонхоша. Укх хьахинача бетта план а кхоачаш ца яр илерам болаш а ца бахьан долаш.

Уж массайола объекташ хьалъеча политико-массови болх во лелабу, бригадашта, болхлошта юкъе йоаржанъяц шерра социалистически яхь. Общественни тIахьожама болх а ледара лел, цудухьа дукхача объекташка цхьадола балхаш юхе де дезаш хул, хIаьта цхьадола кхоачашдаь балхаш во а хул.

Химически комбината партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш декхарийла я махулла сихагIа уж кхоачамбоацараш балха чъера дIадахара оргагIьалех болх тоабеи.

«Сердало» газета рейдови бригада: **В. ВОРОНОВ**, № 7 йолча тресте СМУ монтажникий бригадир **Ш. МАХМУДОВ**, СМУ-9 мастер. **Б. КОСТОЕВ**, тха своь йерр.

Йовзаргйоацача яьний тIеххьарча шерашка Киргизе столица —Фрунзе. Укхаза хьалъе йолаьй йоккхий панелаш йола гIишлаш. Вахача наха хIанзалехьа а цIи еннай кердача микрорайона — «Фрунзенски Черемушкаш», аьнна.

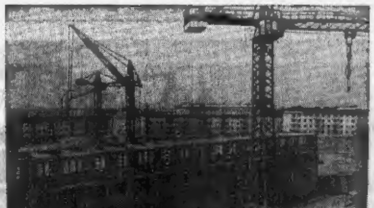

Сурта тIа: Фрунзе хьалаш латта йоккхий панелаш йола цIенош.

А. Пахомова сурт.
ТАСС фотохроника.

ДИКАГIЧАРНА ЦIЕ БАЙРАКХ

СЕМИЛЕТКА дахкагIча шера план 25-ча декабре кхоачашъяра шерра социалистически яхь а йоаржаяь хьинаре къахьегаш я Грозненски автогенно-карбамидни завода коллектив. ДIабахача ялх бетта вахрер продукци арахецара план хаиал хьалха кхоачашъяьй. Цул совгIа кхоьвй духхача маьхе балаь, электроэнергi, кхыйола реагенташ.

Уж толамаш доахаш заводе ларжача яхье хьалхара моттиг доккхарах укх деношка завода керда мара тела ЦIе байракх елар нов. Новожилни керта латтача ацетиленови цеха коллектива. Таханарча денга арахийцача продукце чотах июль бетта 10 ден план кхоачашъяьй цеха технологаша.

Укхаза дикагIа къахьийгачарех ба аппаратчикаш Доненина Нина, Никитин Виктор, аппаратчика гIонча Красномова Надежда, Шевцова Надежда, Солотенина Ольга, Воробьева Екатерина, **М. БОТОВ.**

Коллективо доккхал ду

«Малгобекнефта» НПУ коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеча 2-ча промысла коллективо дика къахьегама толамаш доах. Йоккхача найдан тIарча скважиний къаьвача фондах пайда эц промысла коллективо. ВIаьш йолча кIоарга бурув техача насосни скважинаша хIара сменах планах лаьрхIачул дукха дукхагIа мехкдаьтта ду. Къаьвача фондах доаккха мехкдаьтта кIезиг ца далийтара мехкдаьттахоша дукха геолого-технически мероприятеш кийчъю. Цу мероприятеи бизза пайда а эцаш къахьегарах ялх бетта планал совгIа арахийца «Iаьржа дошув» эзараш тоннаш я. Хьалхарча ах шера мехкдаьтта доаккхараша скважинашта кIала ремонт ечари цхьана кийчъяьй 97 геолого-технически мероприяти, из тоьо хилийтай кхьацайолча скважинашкара доаккха мехкдаьтта шоазза алсамдаккха. Къаьстта дукха мероприятеш кийчъяь мастера Сычев Иаана кулгалдеча бригадо. Цига дика къахьийгар скважинашта лаьттана кIала ремонт мастераша Белхароев Юсупа, Панчук Вегнана, кхычар. Уж мероприятеш кийчъярах нов. Сычева кулгалдеча бригадо ах шера планал совгIа дукха мехкдаьтта массехк эзар сома маьха де. Бурув тохача зона активни вещества обработка йича дукхагIа пайда боал. Из методика балIа юкъейилъераш ба промысла рационализатораш. Церна юкъе ба инженераш Н. А. Орехов, В. П. Панфилов, техникаш А. М. Иванов, И. Г. Краснов, кхыбараш. ТIоагIамка давлени хилайтара мехкдаьттагIа хьайоагIа газ чуйоахийт цига. Цу методах болх бе йолаелча дехз № 224-4, 150-4, 201-4, 187-3 йолча скважинашта шоазза алсамдаьккхад мехкдаьтта. Геолого-технически мероприятеш дикагIа кхоачашъерах цаI а оператора Поплутин Анатоле кулгалду смена.

Хьалхарча ах шера промысла мехкдаьттахоша планал совгIа арахийца «Iаьржа дошув» массехк эзар тонн я, хIаьта хьаньккха газ итташ эзараш кубически метр я. Промысла коллективо доккхал ду хьинаре къахьегача операторех ян. Мамилов Энверах, Пешхоев Лукторах, Панчук Василех, Хасанов Хьасанех, кхыбарех.

М. БАЛАЕВ,
«Малгобекнефта» НПУ 2-ча промысла оператор.

ОАХА ЯЗДАЬЧУН ЛАРАХ

«АКХАРНА ВАЙНА ЮКЪЕ МОТТИГ ЯЦ!»

№ 51 йолча 28 апреле арадаьнначa «Сердало» газета тIа кепа техаяр «Акхарна вайна юкъе моттиг яц» яха корреспонденци. Техача гучадаьннад цу тIа белгалдаьха хIамаш бакъхилар. КостоевгIари Даурбекови бехке беш дола уголовни гIулакх суде дIадохьийтаргда», — яхаш язду юстице эIамагIа волча советника, Наьсарен района прокурора нов. Г. Петрова.

ПИСЬМО КЕПА ТЕХА ДЕЦЕ А

Шаьла района Дуба-Юрти Чир-Юрти во Iалашъю маькхаца а кхыйолча продукташца а, яхаш язду нов. Яндарбиева. Дуба-Юрта маькх кхуъ Шаьларча пекарнера. Цхьабакъда, из миста ц а, дика етта а хилац. Чир-Юрта маькх город Грознера кхуъ. Бахархошта кхоачамбиллал яц из, цудухьа лоллаха уллача Йоккхача АтагIа уж маькх ийс.

Цох лаьца Шаьла райисполкома председатела декхараш кхоачашдеча нов. А. Сардалова язду:

«Письмо тIа белгалдаьха кхоачамбоацараш хиннад. РайПО правленеа гучадаьннад цхьайолча хана еш хинна маькх Гостах йоагIача бесса йоацаш а, миста а хилар. Иштта йола маькх арахецара бехке бараштa бехк а баьб, арахеца маькх дикал лакха йолаш хилийта тIадиллад пекарне болхлошта. Цул совгIа город Гудермесера ши тонн маькх кхуъяргья».

«СЕРДАЛО»
ЧIаьла оагIув — 2 июль 1964 шу.

ДОАХАННА ДОАКЪАР ХУРГДА

ЮКЪАРЧА хьайбай боахам интенсивно дегlабоалабара боккха лоархlам болаш я доакъарий база. Доакъараш хуле хургда дулх, шура кхийола продукташ.

Тха доакъарий балансе юкъе йоккха моттиг дlалоац аьло. Тоъал из кийчъе гlерташ ба укх шера тха колхозхой. Цудухьа, дlайийна культураш чуэцарца цхьана оаха дика ка а йоалаш болх бу дагlенашкара эрий тlаьнна баьцаш хьокхаш. Эзар гектар соаrlа йолча цонашкара йол бокъонца хьекха а арrlаш даь а яьннай.

Доакъараш кийчдеча чlоагlа къахьийгар шоллагlча тракторно - полеводчески бригадацарча механизаторашеи кхаш леладераший. Тракториста Сулейманов Тапас ше лехкача ДТ-54 яхача тракторца йол хьокха бархl машин лелаьй. Сменин норма хlара денна 130—140 процент кхоачашйора цо. Денпен бийсаннеи 20 сахьата болх бу цуи агрегато.

Машина сухали шортали кхетамца леладу Сулейманов Тапас. Масала, буц тlаьда (тхир тlаднжа) йолча хана шортигаrlа лелаю цо машин, хlаьта Iуйрийна 10 сахьат даьнна хургда аьнна хетача хана деня малх чубиззалца сиха лелаю. Оатхал, каг а енна болх сацар кхераш каст-каста машина оатхалашка хьож Тапа.

Йол хьагулъеча во болх бац трактористa Евсюков Федора. Цудухьа тlеххоачашъю цо а ший сменин нормаш. Кхетамца болх бора механизатораша ии. Кучерука, Зайченкос, Величкос, шоаш дер дукхаrlа а дикаrlа а де гlертар уж. Хьекха касарах улла йол цу дийнахье токхораш а йийя, цул тlехьаrlа арrlаш деча дlатlанхухьар.

Доакъараш кийчдара болх лелабеш ши звено я тха колхозе — хlара бригада цхьацца.

Цхьоалагlча бригаде йол хьокха агрегат лелаеш Погорелов Николай вар, йол хьагулъеш — Соломатин Сергей. Цар шинне а дикка тlеххоачашйора нормаш. Цхьабакъда, къаьстта белгалдаьккха безам боаrlа арrlаш деча йол хьалтелаш хиннача Рязанов Дмитре дика болх баь хилар. Хьалъей а баь арrlа тlа цкъа lотlабилла парх кхы нийсбе безаш хилаш. Цунна йоакъостал деш бар Стиценко Иванн Уздиев Абун.

Цхьабакъда, цхьадола кхоачамбоацараш а хилар тха йол кийчъеча. Юкхьенна, дlайийна баьцаш хьокхача хана, йоккха оаце а, хиъ юкъе йолийтар оаха токхораш яьчул тlехьаrlа арrlаш ца деш. Колхоза правлени колхозхошца цхьана барцаrlа а хьина ший хайкахьа дlадаьккхар из кхоачамбоацар. Хьокхаргйола йол бокъонца хьекха даьнна тхо, чуийцай 700 гектара тlара дlайийна а эрий тlаьнна а баьцаш. Дика арrlаш а даь дlаоттаьй йол.

Цудухьа тхона ухьара дац хьатlадоаrlа lа. Кхоачамболлаш доакъарашца lалашдаь хургда колхоза хьайбаш.

С. ПОНОМАРЕВ,
Наурски производственни управлене «Красное знамя» яхача колхоза председатель.

БІАЬШЕРЕНИЙ ОАЗ

НОХЧ-ГІАЛГІАЙЧЕН ШИРАЧЕН ЮКЪЕРЧА БІАЬШЕРЕНИЙН ИСТОРЕ КЕРТТЕРА ЭТАПАШ

ХІАНЗАРЧА антропологе, археологе, этнографе, метташ довзара даннеша сецна дог тешаду, Нохч-Гlалгlай (е вайнаьха) халкъ ше цхьхачара кьадаьнна (кавказски) хиларах. Из — Кавказа моттигерча къаьнарча халкъех цаl да, меттага диллача адыгейцашта, дагестанцашта, гуржашта гаргаrlа а долаш. Цхьабакъда, духхаrlа долча советски халкъий санна, цуи Iилман истори дуккхача бахьанех хlинз а яздаьза да.

10 шу хьалхаrlа Нохч-Гlалгlай АССР историко-археологически тохкамаш кlезига даь хилар бахьан долаш из деккар кхоачашдулургдолаш хиннадац. Укх тlеххьарча итт шера гучадаьхачех техкачех Нохчийчен а Гlалгlайчен а материальни культура лоархlамегlарча памятникаша тхона довзийтад цу мехка ширача исторех довзакха дукха дукха хlамаш. Хlанз оттаь йолаш латт ширача ханашкара Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци хиллалца йола исторически процесс чулоацача «Нохч-Гlалгlайчен исторех йолча очеркий» хьалхарча тома план-конспект. Вайнаьха историцара цхьайола исторически проблемаш къовстанза хиларо хьалхаrlа а санна халагlа хулийт из деккар кхоачашде. Цхьабакъда, Нохч-Гlалгlайчен историюкъара сурт такаи а оттаде йиш я.

Iаламен обществен историцара хlама довз лар йоаш. Цхьаза йоккха исторически событи дуккхача бахьанех е халкъа легендашка я, е йоазонца оттадаьча документашка я цхьаккха белгало йоацаш йиса тарлу. Цхьабакъда, цукца ювзаенна хиннача хlамай лар юкъес. Лаьттах ахка йоакхи уж, йоазун ардадалеяьа дукха хьалхаrlа дlаlахча замай историе керттера документаш, дийнa тешаш а цаlе дlаотт. Хlаьта археологи укхаза историка эггара хьашара тlоача а ва.

Нохч-Гlалгlайчен истори lомавеча лоархlамегlардар республике бахача нахах тахан оаланrара кърō дола халкъ вlашатlехийттача ханахи хьалени дола дош да. Моттигерча истори еррига йlаьха процесс юкеметтоттеш еэ истории; цу йалкъа культура хьахила йолаенна эггара гаьнара моттигаш хьагуча а йоазаш.

Нохч-Гlалгlай территоре тlара тlеххьарча шерий экспедицеша гучаьхай юкхьанцарча сага хиний кхерах я кьаьнара оатхалаш йола моттигаш (Дошалкъий - Юртан Кезеной-Iамах юкхе). Корраьча цу хlамаша торо лу 10—20 эзар шу яьалха, нах хlаьтта мара цlи йоазанза, Iаламна къовсам лоаттабе низ боацаш болча хана вай край юкхьанца баьхача наьха тlехьадисе данхар ширача-кхерак бlаьшеренгара (палеолитагара) деиз ъадовза.

Хала хете я, моттигерча материалаша йиш хилийтац исторически дегlадахара цул тlаьтlара этап — неолит (нах кхера шаьрбе а кхьметтел цуна Iургаш даха а Iема, Iадсаьла, тlаьск хьадаь, хlаьта тlехьаrlо топпара ядъегlаш хьое Iомабенна ха) юкца. Вознесенски станицана гонаьхара кораьлча моакхаза шии йоккхача топагара дlайккхача, керда-кхерак бlаьшеречах юкейиса хlама кораьлаш Нохч-Гlалгlайченера. Хlаьта ерригача Кавказе кlезига Iомаяь йола неолитически зама аламлен историе чуъ эггара лоархlамегlа ирех цаl я.

Дикаrlа а дукхаrlа а гучайоал кхерийгара металлага йоале зама — моттигерча племенаша бесаш долча металлех ширача производстве эггара хьалха вайда эца болабаь ха. Геттара хьалха. Мужеченен Сержень-Юртан юкхе хиннача экспедицеша, Буматан Мекенски станицан юкхе боарзаш ахкаро гучаьхар Нохч-Гlалгlайчен меттел, ерригача Кавказа а шира истори Iомадеча йоакха зиха а хинна дlаотта йола лоархlамера материалаш. Укхаза дукхьашха гучаьхар Дагестаная Захпаказъемо эггара къаьнаrlа йолча «Куро-Аракски энеолитически культура» керттера белгалонаш меттел, цхьаькха, дерригача дунен тlа цlи хеяча Прикубанья «Майкопски» культура белгалонаш а. Цо дуьн вайна Кавказа къаьнара ши культура лелаяьрашта юкъерча къаьнарча йувзамеш контактехи. Аьнача гучаьяннача цу хlамаша а антропологехи меттал доазарехи нерда гучадаьннача хlамаша а Къилбаседа-Кавказски археологически экспедице коллективаrа йиш хийийтар ерригача Кавказа культурен этнографи цаl хиларах дола дош духхьашха оттале, юкхьаннца дена Кавказе даьхе халкъаш цхьанахьаьрa хьалаьнна хьаларах йола теаве бакъаь дlаьнна.

Уж дерриrа лаьаш, цу даькъе Нохч-Гlалгlай халкъ хlана ше даххачарех дукха ха хьалхаrlа дензи хьадаьнна хиларах дола дош а, Iомадела Нохч-Гlалгlайчен а ерригача Кавказа а истори Iомадеча керда дош алар хургда.

РЕСПУБЛИКЕ кlезига Iомадаьд къаьнара металлурги дегlаар а къахьегама кечалаш, герз, цlаrlа лелаю хlамаш шlестахи бронзаха хьар а хьахьокхаш дола, вай замал хьалхаrlарча шоллагlча эзар шерара памятникаш. Цхьабакъда, дукха ха йоацаш Галашкена юхера а къаьстта Асланбек-Шерипово яхача юрга юххера а къаьнара кашаш лекарой цирна тохкамбарой, кхьча материалаша а санна, йиш хулийт юкъерча бронза из зама хьахьокха. Лаьттагlара керда корайоаrlача хlамаша новкъостах ду къилбаседакавказски племенаш дlахо дегlахара процесс за, лоалахара культураш, хьалхарча арrlанна Дагестана культураш чуйоалр белгалае.

Ерригача Къилбаседа - Кавказа къаьнара истори Iомадара юкъе нерда да Украинан Предкавказьий шираrча районашкара къаьнара культураш лелаьраш Нохч-Гlалгlайчен лоамашта юхерча даькъа тlа (Бумата юкхе) эггара хьалха гучабаларах дола хоамаш а Нохчечен Дагестанен малхбоалехьарча районашка дlахорча замалахьа хинна каякентско-хорочоевски культура хьаьлнна моттигаш вай замал хьалхаrlарча II-ча эзаршорен бронза замалахьарча культурана юкъе къаьта гучалелх аьнна яь вывод а. Из культура Нохчечен Дагестанен мара дакъа доаллеш яц.

Эггара къаьгаrlа хьахьокха йиш хила мет вай замал хьалхаrlара шоллагlа эзаршере чаккхйоаллачарея хьалхарча эзаршерех хьалхарча ах доакъерех моттигерча историе этап. Из зама кавказски историен археологен эггара сийрдаrlа а лоархlамеrlа а йолчарех цаl я. Цу замалахьа эггара чlоагlагlа дегlадоагlа цlастахи бронзахи хlамаш елга. Кавказски племенай вахаре дукхьашха юкъе доагlа аьшк. Культураца юе хlара район, мохк ший тайпара дегlадахар белгалдоаккхаш йолa къаьнара традицеш. Цхьабакъда, юкхьанца деш Кавказе яьача племенай историе цу цхьан ханна кхы а айхаrlа дувзаденна да ширача дунен кхьча племенайн халкъайн историена.

Центральни Кавказа дерригача ширача историена белггала боккхачá лоархlаме да деррикача дунения йоазаш йодча кобаниски культура памятникаш Нохч-Гlалгlай территоре тlара дуккхьашха цорадар. Каякентско-хорочоевски кобанисени культураш цхьана яьа хилар къаьстта боккхача лоархlаме да Нохчечен Дагестанен ширача историе хакаш къоастаяра.

Нохч-Гlалгlайчен племенай вай зама хьайолеьалле хьалхаrlарча эзаршерехь хиннача боалама, обществени строй, культуре истора бокъонца Iилманца бакъдеш хьакьехкара новкъостал цу Алхастера, Сержень - Юртара, Гlажар-Юртара, Луговойра яггахьа мара па нийслуши чlоаrlа лоархlамех дола тхьоарa цхьан лайа бахьача хьыве хинна памятникаш а хlаьта иштта Зандакъара, Луговойра, Гlажар-Юртара, Исти-Сура кашаш хьаьхкачул тlахьаrlа нораьнча материалаша а. Луговойра кешк Гlойтlара боарзашн оаххача хана корайнча скифски «акхан хьисапе» хьаьнча тlехка аккараша, кач йоалаеча египетско-финикийски хьаьннача тайп-тайпара бесаш долча lовкьнга газгаша къахьокх моттигерча обществана Къилбе-Малхбоален Европа скифо-сарматски племенашца меттел, Гаргарча Малхбоален мехкашца а (Финикийца а кхьметтел Египтаца а) шерра, бокъонца дунен халкъаьшта юкъера бувзамаш лелаьдаь хилар. Из а иштта Гаргарча Малхбоалени Кавказен мехкий ширача историека юкъе хlанз а йоазаш йоаца оагlув а. Цхьа бахьан долаш дац СССР къулбехьени Кавказен гаьнна хьалхаrlа дена Гаргарча Малхбоален мехкашка бувзам хинна хилара хьакъеськьа яь а экспедице коллектива дукхача балхашка бакъаь хьахьекха а йола вай вовзод Iарбий мехкий шерра кийна йоазон тlа чlоаrlа дика лоархlаш юнаш хилар.

ВАЙ зама хьайолаялале хьалхаrlарча тlеххьарча бlаьшерашкара дена вай заман V-ча бlаьшерега кхаччалца йола ха «сарматски» ала ааьна лаьрхlа я, Нижни Поволжье, Предкавказье племенай низ бола нхьоаrlомаш вlашаrlъекхачеи вай Дахьен къулбехьарча районий дуккхача халкъий, эггара хьалхарча арrlанна ираски мотт лебеча хlирий, историена юкъе дика боккхача лоархlаме хиначеи ираски мотт лебеча сарматски племений цlерах. Цу тайпара моттигера «сарматски» памятникаш Нохч-Гlалгlайчене геттара кlезига довзаш да, хlаьта укх тlеххьарча ханнаца цу юкъах исторически характеристика ала хала а хиннад. «Къилбаседа-Малхбоален Кавказа сарматаш» яхача Нохч-Гlалгlай истори, метта, литература институтa болхлочун В. Б. Виноградова хиннача вайна ка довзаш диссача цу хlамашта тоъал дух тlа вовкхь. Цхьабакъда, цу юкъаrlа яьхача моттигерча племенай боахами культурен массе оагlорехьара, бокъонца исторически хьахьокхара дlахо а аренашка толкамаш даиза дардеш, къаьстта а лоамашта юкърча даькъа тlа.

Юкъера бlаьшераш йолалучара зама а Нохч-Гlалгlайчен историе чухь кlезига Iомаьь я. Дерригa а историни кара долаш дар — моттигерча племенай культура хьаьча дикна лоархlам болаш сарматски фух яьна аланси племенаш хинна хилари моттигера племенаш цу хана Къилбаседа Кавказа доазонех гаьнна араьха йоазаш хинна хилари бакъаьа дlаьхокха новкъостал деш дола, товкамбаь массехк хаш мара дац.

Кораьча цхьайолча хlамаша (VIII-ча бlаьшерера Iарбий йоазув тlа а долаш Эрзи яхача юртара кораьа башха-доза бронзах яьча топпара гlаьленок Эса-чlожера корабъеэ тоам болаш дошуэ а дlаккхха IX-ча бlаьшерехь кийчбаьча тlаввлlача говра гlирсои, кхычар) йиш хулийт моттигерча обществo Iарбий халифатацара, Византийцара, Хазарейцара (ие тlеххьаръяр цу хана Кавказе культура чуяра боккхача лоархlаме хинна) шерра бохама-культурни бувзамаш лоаттадаь хилар дlахьокхи. Цхьабакъда, ерриrа а чулоацеш из зама йоазийтаw хилча а хlоаргта толкема болба, тайп-тайпара; цу даькъе материальни а, источникаш, къаьстта а юкъера бlаьшереш долалучa хинна нах баьа моттигаш, Iомае еэ.

ТОЪАЛ дуккхача тайп-тайпарча исторически источникашца хьахьекхай Юкъерча бlаьшерен тlеххьара зама (XIII—XVII бlаьшереш). Из зама хьахьокхача дикка доккха даькъа лоэцаргда «хурзаукаш», «тангаш», «кестинеш» кхача моттигерча племенай а феодальни Грузенарча вlашн юкъерча бувзамий а хьакъехьара тешалаш тlадолча гуржий доамаша, хlаьта иштта Нохч-Гlалгlай племенай дlадахача истори хьакъехьарча исторически бакъдолчун буртигаш юхедитача халкъий легендашен преданеш. Дуккха хlамаш гучадахара новкъостал дергда Нохч-Гlалгlайченерча лоамарча гlалашен вlовшашен а, нах дlабейккхача кашаша а (къубеша), зератеша а. Цхьан ханна Iомаяь уж еце а (дикаrlа Iомадаьа Гlалгlайчен памятникаш). Нохчийчерча материало йиш хулийт нохчийн гlалгlайн монументальни культура цаl а шийн тайпара а хилар сонаде.

Материальни культура памятникех тоъал кийса къовстае йиш я вайнаха юкъе кераста ду а бусалба ду а баьржа ха. Кераста ду Гуржеrlара хьабаьржаб, Ислам — Золотой Ордагарен Дагестанерен. Хьалхарча хана ерригa вайнах язычникаш хиннаб, цхьан хана доккхийча фунанца — «тайпашца» къаьст-къаьста баьхаб уж, вешта аьлча юххьанцара общинни строй йолаш. Цхьабакъда, вай юкъаш латта юкъ чаккхйоалача хана бlаьний бараши къе бараши къаста баьнаб уж. Сенна белгалйоалаш хиннай вайнаьха фуний гаьнна хьалха дlаяха ха? Хlамаш хьеки дола нийзаш геттара кlезига дегlадаькха хиларка, ширахьанцарча вахара къелаца, Iалама бирсача низашта духьалъотта вlаьла а кхе ца кхоачаш хилареа. Фунаш тоттадеча деиа хьадоаrlа — цlийна бентам беш хьадоаrlа Iаьдал — «бlарг баьккхача — бlарг, церг яьккхача — церг йоаккхаш» хьайоаrlа оамалаш хlанз а чlоагlа чуенна йоаккхаш хилар ца хоаш малаш Кавказе дахача халкъех, — доацаче низех тешилген дорха Iаьдалашн алхха юридически вийсача боарамера гlулакхаш лоархlаш хиннай обществе. Мел маьха ду къам дlалак деш дола малхара кашаш а тайп-тайпара дола денош а! Цу дlамай оалаш кlоарга дlаьахача заман чу долх.

Тlеххьарча Юкъерча бlаьшерене феодализане процесс йоаккхаш хиннай Нохч-Гlалгlай. Бакъда, лоаман племенашта лаьтта тоъаш ца хилар бахьан долаш из процесс гоаеннай, къаьстта а Гlалгlай. XVII-ча бlаьшерея хьалха йизза феодалий класс хьахинна вийнаьа, къаьстта а Гlалгlай. Цу хьакъехьа а Центральни Кавказе дахача цхьаолча кхьча халкъал дукха къоасталуш хинабац нохчийн гlалгlайн. Кавказе чуйоаш лаьттача ерсий капитализма низал кхоачаш чlоаrlаенна алалаза йолча цу феодальни отношений метта дlаоттийа капиталистически араш. Хьехилар ше кадеа — лаьттай дийн нулеиаш, цхьан оагlорахьара, ахардей — кхьн оагlорахьара.

Ишта а мехкийн Гlалгlайн — пахьанна дена Кавказе дахача халкъел ильенна — ширачен юкъерча бlаьшеренийн истори керттера этапаш.

Е. И. КРУПНОВ,
Ленински премии лауреат, профессор.

Юртбоахама къахьегамхоашта эггара белктоккхамегlа йола ца я хlанзаръяр. Ялат чуэцарца цхьана де деззи дукха балхаш да. Къаьстта оарцагlбовла безаш ба шурий фермай болхлой. Хlана доакъар кийчдарга хьежже мара лелаергдац цар гlулакхаш. Из дика кхетадеш ба Шаьла производственни управлене «Гудермесский» совхоза кхоалагlа отделене къахьегамхой. Хlана сихбенна йол кийчъеш латт укхаза. Аргlа а а даь дlаоттаьй ши бlаь тонн йол. Доакъар кийчдеча хьинаре къахьег укх суьта тlа шоана бlаргагуча тракториста Эскиев Шамсе.

Н. Кобиашвили сурт.

Ермоловски элеваторе

ЕРМОЛОВСКИ элеватора хьалхашкарча йоккхача майдан тlа сигал бесса кlалг дагlа. Тховна юххье цlе байрахк ягlа цун. Элеватора лаборатори а цу кlагlа.

Бокъонца ремонт яь дийнай складаш, кийча а яь, болх дlаболабе мара ца безаш кийча а ялат дега, докъалу механизмаш, транспортераш. Элеватора из йоккха майда асфальт йиллa шаьръяьй.

Кlай халаташ я тlадувхаш ба лабораторе заведующи Вера Ивановна Медведеван йоккхаrlа йола лаборантка Евгения Николаевна Заданин. Цар цlалга чу дlачуваьлча из дизза латтача массе тайпарча пробиркаша, колбочкаша, таразаша дагайохийт хlамига аптекилг. Ерригa оборудовани бокъонца порядках я.

— Укх шера цlаьккха а ца хьийкъача тайпара чlоаrlа хьийкъад ялаташ, цудухьа тха деккар да тар ма лу сихаrlа болх бар а тхоай цlалга хьалхашка гоа ца еш транспорт мукъялийтар а,—йоах нов. Медведевас. — Ялат тхога тел Кагерманов Оалхазара яр санна йолча цlи хезача бригадаша. Тхо долча кхухьаргда ялат тха лоалахоша оалхазараш лелаеча «Ермоловский» совхозо, Предгорни опорно-хьокхама боахамо, «Горец», «Красноармейский» яхача совхозаша, кхьча боахамаша. Хlанз укх сахьата цига хьокхаш кесарах Iедуллаш мара латташ ялаташ. Цхьабакъда, ер массехк ди даьнначул тlехьаrlа цlаккха ца соцаш хийцца хьедолалургда ялат. Лабораторе корашкара сердало са хиллалца йоргъиш.

—Лабораторе болхлой де а доаrlаш сий ду элеватора коллективо. Уж дика бовз ялат дахьаш баьхкача шоферашeтеи совхозий болхлоштеи. Дика довз царна шоай гlулакх, — йоах элеватора директора нов. Магомадова.

Белгтала ишта ла а да из.

Цхьан истола тlа ялат докъаду электроприбораш латт. Цар чу 105—130 градусага кхоачадеш дlоэхду ялат. Царна лалла хагий бйрккилгаш а долаш дола таразаш латт хlара буртиках пхи грамм хулий хьожаш ялат докъадалехье а доакъадаьчул тlехьаrlа а увза аьнна оттадаь. Хьалхаrlа эзача хьаккхаьчача цифраша тlера Iойоаккх тlехьаrlа эзача хьаккхаьча цифре. Ишта къоастаю ялатийнарча тlоадала процент.

Кхы тайпа анализаш а ю ялатех зулам ду садоахха хlамаш летайий, лазар кхийттадий хьожаш. Долла хlама ха йиш йолаш прибораш а лаборанткашка.

Цlаrlа дlачуваьлча сийрда. цlена пергlата я, бlарг тlа ца отташ. селлара кlай де корашка дала занавескаш. Хьалтеха доахк мукх, кlа, хьажкlаш фу тайпа хул хьахьокхаш дола плакаташ, кондице боарамаш гойташ йола таблицаш, схемаш. Хlаьта тарбеш тlа вичкаш дала.

Хlанз цхьанахьара мукх а бена ший лаборанткашца хьехама болх беш сихен кийсен анализ а уж Iомабеш я лабораторе заведующи Вера Ивановна.

Лабораторе ерригa коллектив — йоккхаrlа йола лаборантка Евгения Николаевна Задон, лаборантькаш Вера Яковлевна Парамонова, Нина Ивановна Добычина — Моздокски элеваторни техникум. йистеьякха я. Опыт йоацаш цхьаккха а ца церех, хlаьта а шоай говзал лакхе ала а дог ца Iебаш даим цхьанца хlама Iомаде гlерташ хул уж.

Лелае а йоаrlаш коммунистически къахьегама коллектив яхь ций дола цlи лелош ба лабораторе болхлой. Цар безам ба шоай доккхий декхараш кхоачашдара юрта боахама къахьегамхоашта новкъостал де. Цунах шоай сийлахь декхар лоархl цар.

М. АЛБОГАЧИЕВ,
тха собкорр.

ДИКА ХИННАЙ ХЬАЖКІАШ

КЪАХЬЕГАМА толамаш дика да Шаьла производственни управлене Ленина цlераrча колхоза ахаш леладенний механизаторий. Нух тохкаш йоача культурашта оасар даь болаш латт уж. Свекла лелаярашта юкъе эггара хьалха цу балдах лоархlайир Хакиева Букий звено. Цо лелаяш 29 гектар хулла свеклий кха да. Хlанз оасарах хlана тlадоацаш цlена да укхаза цу низ болча культура кхаш.

Ма хоза я да меттахь СССР Лакхехьарча Совета депутата Ильясова Жансара кулгалдеча звенной 29 гектар хулеш вола хьажкlа яха. Хlара сахьат массаза доал дегlаух укхаза из культура. Нийса хьаинийнай квадраташ. Эггара дикаrlа йолча агротехнически кепашка вай мугlераща юкъе урагlеш хлоургlен ец йола культиваци. Оасарах хlама дац кхай тlа. Ала четр лакхьеннай хьажкlаш.

Кубански ахархоша дlалацаьдаь гlулакх хьай а аьнна, звено членаша дош денна укх шера хlара гектара тlа хьал а кхеэ 60 центнер хьажкlаш яха. Доадига а бехктакхане а доахар да ца.

Шоай тарлур дергда звеной членаша шоаш — хьашаш даэаераша — дешна дош сийленца кхоачашдар духьа.

З. ЭСАМБАЕВ.

ЯХАРГЬЯ ЦУН ЦІИ

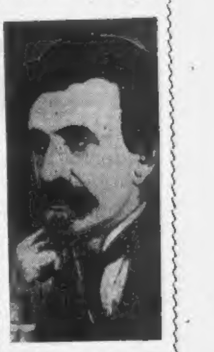

ВАЙ мехка эггара популярнеrlа йолча хоровой коллективаех цаl хьаьнча, башха-дика иллиалархой этнографи хиннача М. Е. Пятницке (1864—1927) ший деррига вахар дlаденнад эрсий халкъа илли Iомадарах дlадоаржадарах. Музыках Iадавмате дика кхеташ а тlагlертта къахьегаш а хилар бахьан долаш доккхий творчески толамаш даьхад Пятницке. Геттара доза оаз йолаш а лезалургдолча тайпара илли ала хоеш а вола из эрсий халкъа иллеш башха-дика доахаш а кlаьзвалар фуд на уаш уж гулдеш а хиннав.

Иллей творчество шераrlа йоазийтар духьа. Воронежски, Рязански, Смоленски губернешкара халкъа иллеш оаларий хор вlашаrlъеллай Пятницке. Эрсий музыкальни вахаре доккха хlама хилар иллеш дала из йолалдарах.

Цхьабакъда, Пятницке балха бокъонца шерра кхаъ бахлар советски замалахьа. хорана хьалхашка доазув йоацаш шера творчески перспективаш хьаэллаенначa хана.

Революци яьннача хьалхарча деноштa а дена ший ерригa низаш шийна духха дезаденнача гlулакха дlалу Пятницке. 1918 шера 22 сентябре Кремле оттадаьча хора концерта тlа вар В. И. Ленин. Шаллаrlча дийнахьа Пятницкена къамел дир Владимир Ильича. Ленина геттара дика лаьрхlар хора болх, халкъа иллей творчество шераrlа йоазийтала могадир цо куна.

Коммунистически партен Советски правительствен йоакхе яр бахьан долаш кердаrlа йола халкъа илли адара гоазал бокъонца йолча профессионализмаца тарьеш башха-дика халкъа ансамбль а хинна дlаэттар Пятницке вlашаrlъелла коллектив.

Советски халкъа дукхаrlа йолча дерех цаl вай мехка я доазол дехьа а концерташ уттадеш я, эрсий халкъа иллешта, халхарашта, инструментальни музыкана, советски композиторий иллешта шерра пропаганда а еш.

БАРКАЛ ШОАНА!

Хала цамогаш а хинна Грозненарча инвалидий госпитале воаллаир со. Кхы се лелалургва мотташ вацар — кхо дин кхо бийсен яьккхаир аз секхетам чура ваьнна. Цхьабакъда, госпитале Iоввижача хьалхарча денношке а дена лазарца къовса эттар лораш.

Къаьстта але доаrlа терапевтически отделена заведующех К. А. Арзуменянах, дарба деш хиннача лорах Т. А. Кожевниковайх. Шоай цlенача дегаца, дlайахача, хозача дешаца низ чубоалийт цар, Унахой йоакхо еш каст-каста лекцеш, беседаш ю лораша. Къаьстта безаме ладувгl унахоща унахцlено мишта лорае еза, дунех тlарча кердаларех лаьца ешача лекцешка. Цул совгlа госпитале цlеча уголоке е палаташка вlашаrlа а кхийте керда газеташ, журналаш деш ии. Кожевниковаси Арзумениянен. Чlоаrlа дукха безаш уж унахошта. Цудухьа госпиталерча дуккхача унахой а сай а цlерах доккха баркал оал аз лораштa.

Д. КОСТОЕВ.

ДИКАЧА НАХАХ

СВЕКЛА КХЕЮ МУСЛИЕВА ТАМАРАС

ХІАРА сага вахар шийна ший тайпара хул. Цхьабакъда, нагахьа санна къахьегама гlулакхех диза из хуле, нагахьа санна сина лоlам беш из дале, тlаккха халонаштеи гlайгlаштеи могаргдац сага дега гlоаленаш эшае, ираза бокъонех саг ваккха.

Муслуева Тамарийна — еллена юкъ а уйлантахьа яхано бlарахьежар а долаш йолча къонача кхалсага — из вахара ираз къахьегаме дайзар. Диъ шу гаргга ха хьалхаrlа йолаелар из свекла кхее Шаьла производственни управлена рча «Джалка» яхача совхозе.

Эггара халагlа лоархlаш бар свекла кхееча кхешкара болх. Шекара свекла кхеэра опыт яцар Тамарий цу хана. Тамаш а яц, из хиннаяц къахьегама хоталоаш йахараш ца дакъа лоацаш, цlаккха а хиннаяцар яхье из кот а яьнна цо доккхал де йиш йолаш моттиг. Беркат доацаш болх лоархlар болхлоша а свеклей кхашка бечех, цига балха йаха кхерар уж.

Наха дувцарашка ла ца а дувгlаш, оалхазараш лелаеча ферма шийна бе болх боллашехьа а, свекла кхее йолаелар Тамара.

Хала дар юххьанче. Хlанз а оттта хетаrl Тамарийна свекла кхеэра бола. Цхьабакъда, Тамара хьнар долаш сагг хиннай. Мичча бесса дале а, ший цьышашца тlаrlертта къовсам лоаттабе йолаелар Тамара шекара свеклой лаххе хьувиъамаш кхедар духьа.

Совхоза ерригача коллектива дог гlоз е доахаш, шерагара шу массаза доал тlа-тlа толамаш совдаха йолабелар мехкарий. Совхзе дика хьувкъаьнр цар звенос шекара свекла. Шаьла зоне эггара лакхарlа бар звеной хьувкъам — хlара гектара тlара 350 центнер. Из бар толам. Дог гlоздаьнна а тlадъяха а яр цу къахьегама толамех ший а дакъа доаллийга хоаш, юрта боахама къахьегамхоашта нерта хьалхашка оттадаь доккхий дакхараш кхоачашдар дуьла массаме а юкъа доаттабоча къовсамка юкъе лакъа лаццал ираз шийга кхьача йола Тамара. Къахьегамо дог гlоздоах цуи, кхоанен перспективаш шераrlа яьаелл цунна хьалхашка, дешгара ди масса за доал из лакхерча лагlа тlа йоаккхаш сиsна хетлу.

Совхоза берригача болхлоштта зеделар свекла кхееш йола кхалсат къахьегам духха безаш хилар: звенона кулгалде оттайир Тамара. Ер шоллагlа шу да дика ка а йоалаш свекла кхееча звенона доаз деш из хьайоагlа. Коммунистически къахьегама болама юкъе а яха, сийлена яьккхар цо коммунистически ударник яха цlи.

Тамара дика а саалетам болаш а, хьалха датта кхадсаг хиларах тlерра, совхоза коммунисташа КПСС членийн кандидатала дlайийцар из. Ше хьачох кхоачам ца хетаеш. таханарчул духхаrlа кхоана де гlерташ хилар — уж а Тамарий а цо кулгалдеча звеной членийн а вамалах йоаккха белгалонаш. Аьнча кийса хургдa, къахьегамо Тамарийна сийна тоамбар даь ца lеш, цуна тоъал материальни фуза а луш хилар.

Шекара свекла тlайола Тамарий кхаш хlаьиз эггара дикаrlа а дизза оасар даь цlендаь а да. 21 гектар доача кхай тlара 400—450 центнер хlара гектара тlара йолаш шекара свекла яккха лаьрхlад звеньевас.

Шоно ма, мехкарий укх шера а хьалхабаргхиларах.

— Гуйрано хьахьокхаргда,— йоах Мусаева Тамарас,—кот малаrlа ваьннав.

А. МАГОМЕДОВ.

ИШТТА САЛОI БЕРАША

IУЙРЕ. Iаламо хотъмьча Сержень-Юрта юххе ухха пионерлагераш сомаяьхай хьалкхиьтта боагIача дошоча маьлха зIанараша. Лагерний коа къахоэ зурмаш. IуйрийнаIрча зарядкага бераш дех цар.

Йистеяьлар зарядка. Майдане мел лаьтта пионераш байдде хи тIа болх. Лагера юххе гIолла Iодода Белка яха хий. Цул тIехьагIа вожхагIа волча пионервожате Лиашин Михаяла дIайовзийт бераштa дийнахьа де дезачун план. ЧIоагIа гIалбахаб пионераш сайрнийна лоаллаха уллача «Светлячок» яхача лагерерча футболисташца вIашагIкхетар хургда, аьнна хьахезача.

Дика хьалаш вIаштIехьдаьлад лагере бераша салоIаргдолаш а кхача дика хургболаш я. Лагера директора Енина Мария Ильиничнас дувц:

Лагере салоIаш 800 бер да. Вай республика массайолча районашкара тайп-тайпарча къамий—эрсий, гIалгIай, нохчий, иштта дукхахча кхьча къамий да уж. Цхьабакъда, «Дружба» лагерера пионераш чIоагIа барт тайна, Iы мерза бах, салоI.

Берашка кертта салаIийтарa хьалаш вIаштIехьдаьлад лагере. Оттаьй дешна йола режим, ший хьанкахьа хIама даарал совгIа каст-каста экскурсеш ю, кино хьожхаш 1000 бера лаьрхIа ахкан кинотеатр, йоккха йиъ корпус я бераш чудахаш. Палаташка цIена я. Шоаш да бераш цу чу порядок доаттаеш.

Тхо палаташка хьажа дахача хина цхьан палата тIа вгIа цIе яьхаел бIаргаейра тхона. ДикагIа, цIенагIа, порядок лоаттаеча корпуса хьожаьйна, яхаш дийцар тхона дежурни йолча Немчинова Людас.

Дукха еза пионерлагере салоIаш болчарна шоай столярни мастерской. Безамца кхоачашду цар заказаш — истолаш, гIандаш, вешалкаш, иштта кхы а. Йолаш я дахчах хIамашта догамац ду кружок а. Лагере мел болчар дакъа хоац художественни самодеятельносте.

Сакъердаме салоIаш да «Дружба» лагерера бераш. Дика са а хеIа кердача низащца дешаргка цар тIадоагIача дешара шера.

Д. Кадзоева сурт а текст а.

№ 13—14 ЙОЛА «АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

УКХ деношка кепа а теха араьяннай КПСС Нохч-ГIалгIай обкома идеологически отдела № 13—14 йолча «Агитатора блокнота» аргIанара номер. «Керда рубежаш яхаре къовсам» яхача редакционни статьяца дIайолалу из. «Машиннакъахой Ерригсоюзни денгара «ЛоархIамерa ха» яхача рубрика кIал кепа техай Къилбаседа-Кавказски машинаьхьа Грозненски отделене начальника заместителa Г. Абелянa «Болатa наькъа къахьегамхой цIей» яхa яла язъяь статья.

Блокнота тIа кIоарга чулоацаш болаш я «интенсификаци»—керттера лостам яха раздел. Нохч-ГIалгIай АССР юрта боахаме продукташ яхарей кийчъярей Министерства керттерча агронома М. Бродковскe язъяь «ШоаллагIа дIаюх хIамаш ханиахьа дIахоалгa чакхдаккха», республика хиа боахаман хии дехьача лаьтташтей волча министра заместителa Н. Горонкос язъяь «Лаьттанцарча тIоаллалаx дукхагIе яйна ялар» яха статьян кепа техай укхаза. «Интенсификаци эгтузиасташ» яхача рубрика кIал кепа техай Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни механизатора Т. Джамалова кулгалдечa механизаторий къахьегама тIулаккхах дaьнa дувцаш йола «Заслуженни механизатора бригада» яьнна Р. Ирисханова язъяь корреспонденци.

Массахь а аракъаш йола «Нохч-ГIалгIайчен сий дола нехкарий» яха рубрика кхъейихьай блокнота. Цу кIал кепа техай Р. Рудометкиной «Эзь а хьеха латтарац», С. Бердукаева «Иштта хьех дего» яха корреспонденци. «Знание» яхача общества Ерригсоюзни IV-ча съезда делегата Н. Петрова язъяь «Нaха знанеш», парте ленински райкома идеологическа отдела заведующe В. Пискунова язъяь «Уллаш ЦIей», Калиновская яхача станицерча культура ЦIен художественни кулгалхочо Е. Саломатиндс язъяь «Агитбригада тахана вахар» яха статьян кепа техай массово - политически болх — лакхарча боарамга хьаьна йолча рубрика кIал.

Ведена партнома идеологически отдела заведующе заместитель а «Знание» яхача общества районни отделене бехктохкама секретарь а волча С. Саракаева язъяь «Къаьнача зенах кхьдесаршка тIагIертта къовсам» яхача атеистически темах йола статья кепа техай блокнота тIа. Иштта цу тIа кепа техай дунен хьалгIаьтта кхьерча темах йола Н. Тарасенкос язъяь статья, укх шера хиль бетта агитатора е эзача беседай темаш литератураш хьаьжкхаш йола указатель, оранаш.

Ю. ПОВАЛЯЕВ.

СУД

ЯЛАТ ЛОЧКЪАДАЬРАШ

БУТТ гаргга ха аьнхар председателал деш Лакхеьарча Суда член В. Н. Арчаков, халкъа заседателаш И. Ф. Иванован А. С. Ржевский а волаш, паччахьалкхен обвинителa, прокурора В. И. Белозубова дакъа а доацаш хиннача Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Суда уголовни дешацита йолча судебни коллеге Наурски станице халкъа рузкъа лочкъадаьрий группа доаг дувцаш.

Суде барий гIанда тIа — «Калтеречный» совхоза хьатта заведующи Сентябриев Саид-Iусман, цун воша Сентябриев Саид-Ахьмад, кхоалагIча отделене бухгалтер Сулейманов Иман, хьибараш.

ДIалахча шера дола хьайкъа илатаж кхедар совхоза коллективо, тIагIертта къахьегар сихагIа из чуйица длакха а толашагIа доле элат Далиев хийдарашка дIачудала а гIерташ. Цхьабакъда, кхы тайпа уйла йолаш хинай зуламерча тоабан доакъашхой. Паччахьалкхен рузкъан чотах шоай кулгаш дIоахье даьрхIал цар. Шоай барт вIаштIехьа а баьнха, зуламхоша дукха хо аьнхай комбайнаш тIара хьуха элат лочкъадеш, доаллаха ядача юрташка бахача нахага доххаш хиннад цар из, къайлагIа дIаухтаадаьд, 300 тони гаргга элат де цар лочкъадаьр.

Суде бараш шоай йоаццаш бакке хилар хьахьенхад цу денах гулъяьча материалашцей тешкга даьча дукхахча лочкъамкаш. С.-I. Сентябриевна чувадла 15 шуи из ха аьнхa кхьшачул тIехьагIа гаьнарча моттиге Iоваххийта дахка 3 шу ха техай судо пуй ший доалахьа мел йола хIама паччахьалкхен доалахьа а йохийташ, ший доалахьа мел йола хIама дIа а йоаккхаш чувалла 15 шу ха техай С.-А. Сентябриевна, И. Сулеймановна — чувалла 7 шу. Вокх зуламхоиша пабахта бахна тайп-тайпара хинаш техай.

Цу тIехь тIадаш оттабе йиш йолаш дар. Цхьабакъда, суда членашта а зале хинарашта а доаш дар дaь даьлача зуламаш совгIа, паччахьалкхен элат лочкъадара новкъостал даь хьалхи малагIаш да хоаьга а. Процессе гучадаьлар совхоза кулгалхой юлая тьахьокхаш дола эсала сурт. Шоашта бала ца хилар дIахьехад къахьегамхой депутатий районни Совета исполкома милице отдела болхлоша а. Цудухьа частни определени ший судо, социалистически доалахье лоралга вIаштIехьдаккхара бола эсала бaь хилар белгал а доаккхаш.

Ялаташ чуэцача хиле шоай дехар дизза кхоачадеш хиннац профсоюзни организаци цхьайолча юртий Советий исполкомаш. Цар кIезига буззачо хиннад болхлоша, гIулакхерча махаца, юрта бахеча нехаца ялат лорадара уж оарцагIа болхаш, цар новкъостала лерттIа чакхбаьккхабац шоай болх. Ялаташ чуэпача ягара белчо кхачагIа йолча хина де дезаш пцеш хинай халкъа дружине а.

Суда процессах цIехцашта хьехам хила беза «Калтеречный» совхоза а Наурски района дерриге болхлой а кулгалхошта.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

МАШАРА ХЬАШТАШ БАХЬАН ДОЛАШ

Н. С. ХРУЩЕВ СКАНДИНАВСКИ МЕХКАШКА ВАХАРАХ ДОАЗОЛ ДЕХЬАРЧА КЕПА ЙОАЗОНО ДУВЦАР

СОФИЯ. Н. С. Хрущев скандинавски мехкашка вахар доаллхаш, «Земеделско знаме» яхача газето белгалдоаккх, цуо маIан цу мехкий доазонел гаьнна аралоалаш хилар. Цу визито хьахьокх, йоах комментарешка, дикача доалахой гIулакхаши барт-цхьоагIон оттадара боахьойна боле хиль. Шведе хиннача визита итогаш юкъаш, газето язду, дуккъаларча контактага гIолла шведий вIаштIехьдаьлар советски халкъ доттагIаллеген барт-цхьоагIонген кIеначa дегапа кхача гIерташ хилара тешаш. Цар йиш хилар шоай сийлахьвокхача доалахочех, цуна кaргIдийначa доахкийча хIамах дола багъяр кхы а дикагIа кхетае.

ВАРШАВА. Н. С. Хрущев скандинавски мехкашка вахаро СССР-а Даниерa, Шведера, Норвегера дикача доалахой гIулакхаш чIоагIдара новкъостал даьна Iеш, дунен халкъашта юкъера кхоххам хIаьабар дукъа переговораш ира аьттув боле хьалаш а хулийтаргда, язду «Жолнеж вольности» яхача газето. Из визит машаре дахара политика аьттув болаш хилар белгал а даьккха, газето язду. Советски правительствана керте даттачу визито кIалхха е багъду паччахьалкхен дентолашта юкъе юкъярчал доаццаш контакташ лелаера метод хилийса хилар, аьнна.

БЕЛГРАД. Дагара дараш гучахьа дIа-кья дувцаш хиларцей уж хиннагIа кхетадарцей белгалйоал скандинавски мехкашкара советски премьера визит, йоах «Борба» яхача югославски газето. Цу визито, йоах газето, шеко йоаццаш, дунен халкъашта юкъера барт-цхьоагIо дIахо хеIаккуадара хьаштай дукъа контакташ буззамаши кхы тIа а массе оагIорахьара хургхиларга кхоачавергва.

СТОКГОЛЬМ. СССР Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев Шведе вахара мах ше беш, «Нью даг» яхача газето ший передовой статья тIа язду, визита атмосфера дика яр, дикача доаллахой гIулакхаш кхы а дукхагIа чIоагIделар, яхаш. Машар Iалашбари гера дIадаккхари сапна холча, хIанзарча доархIамерча проблемаех советски шведски эвлалашта юкъе хиннача къамаьлашех переговорашех, йоах газето, къахьехтар уж дешаш къоасталара дукха пхьатара уйлаши торомашa хилар. Н. С. Хрущев цар бахьан долаш шведски халкъ кхы а дукхагIа тейшар Советски Союз машарга кхача гIерташ хиларан Шведе нейтралитет по хина доархIаш хиларах.

Дог гIоздоккхаш хIама да, йоах «Нью дага», цу тайшара, советско-шведски торгови гIулакхаш дIахо дегIадоагIартхилар. Из къьастта дика хет дукха а дукхача, хьабе болх хилари ца хилари цу торгови буззамех гIийца долаш болча шведски болхлоштех гIулакхерча пахан.

КОПЕНГАГЕН. Тха дукхагIа долча халкъо хьехам мааш а из гIадлуташ а йола событи хилар Н. С. Хрущева визитах, аьлар Дане Коммунистически парте председателa Кнуд Есперсена, Скандерборг яхача городе детски коммунистий собрание ше къамаьл деш. ХIанз дукха бараш кхайттаб Советски Союзацарча дикача гIулакхаша мара кхоххам кIаьабари машара гIулакх чIоагIдаран новкъостал дерг ца хиларах. Н. С. Хрущев веначи хана тха мехкахэ политически атмосфера дикагIча оагIорахьа хувцаелар, аьлар Есперсена. Бегадараша ца эшачча далаизар харцдараш.

ХЕЛЬСИНКИ. Финскa кепа йоазоно хIанз а шерра дувц Советски правительствана керте латтари цунца улувра нахи скандинавски мехкашка бахар.

Н. С. Хрущев Дание Шведе вахарах хинна результаташ «гетгара дика лорхIа мегаргйолаш я, — язду ший редакционни статья тIа «Пяйвян саномат» яхача газето. Яь переговораш цариа юкъаенна ль загаленеш, — йоах дIахо газето, — цхьан оагIорахьара Советски Союзан, вокх оагIорахьара Данией Шведиеней юкъера гIулакхаш дегIадоаладаран чIоагIдаран дола тешал лархIа мегаргдолаш я».

(ТАСС).

ДЖОНСОН ХОРЖАМАШКА КИЙЧЛУШ ВА

ВАШИНГТОН, 29 июнь. (ТАСС). Юкъерча малхбузен штаташка гIолла вахa хилар США президент Л. Джонсон. Цига гIолла лелача хина хургдолча хоржамашта хетадаь къамаьлаш хилар цо демократически парте фонде ахча гулдар дукъа уттадечa обедашка а кхача аудиторешта къахханка а.

США президента цу къамаьлай керттерча маIанах шаI дар хIаьз а бериптача американский хоржамашка дакъа лаца, школе деше йха, бокъонаш пхьатарра хила йиш хургйола «сийлахь-йоккха общество» ВIашагIкхийттача Штаташка [illegible] йолча торон къахьехьара дош. Цунна хьалха, Сент-Пол (Миннесота яха штат) яхача городе ше къамаьл деш Л. Джонсона дIахайтар шоай мехкара хьея хIачхьархарaн хIара сагага бола кхача торо хилараш ВIашагIкхийттача Штаташта хIана а дукха ха эшаргхилар.

США президента селхан къамаьл дар Г. Миннеаполис (Миннесота яха штат) яхача пашне «Шведе да» дезачо. ХьалхагIа ше къамаьлаш хеча хина а сагие американаш тIакьайхар цо «мехка законашa яхар дара». «Тахан ший шоай мехкарча машара дIоагIа да, — аьлар цо, — США гражданскa бокъонаш бахьан долаш лоаттабу къовсам дагахь а болаш, — конституце еначa бокъонех пхьадиа а саго вож ваккха йиш ца яхаш дола сийлахьдоккха моральни васкет кхоачашделга».

Миннеполисе цо даь дукхагIа дола къамаьл дунен юкъерча гIулакхий денашта гетадаь дар. Л. Джонсона, хьалхагIа ше дувцаза къамаьлаш дечa хана санна, аудиторешa доал делар, «президент волаш ше мел йоакхача хина вIахха се кхевергвац аз машар лахараа», аьнна. Машар, — аьлар цо, — тIом болац хиларе а даккхагIа хIама да... машар отт пхьакхе а паччахьалкхе вокхах ца кхерача а вокхашта ший приказаш кхоачашдайта цунна ца могача а хина. Машар латтача хьалийна барт вIашагIа ца кхеташ хила лешаш дуне доасса ца деш къестадy, хIаьта цхьана къамаьт пхьарa декхараш кхоачашдарa».

Цхьабакъда, цунна тарлуш дацар США президента къамаьлаш кхийна кхерамаш тIатувсийла. «Массана санна тахан а, — аьлар цо, — ший паргIато кхарара ца кхийта безам бола моах тIом хьовбе кийча хила беза. Хьовбанза ца боале из а хьовбергба вай». Къилбехьен Вьетнамерча тIема юкъе ВIашагIкхийттача Штатaша дакъа лацарах ше дувцаш, Л. Джонсона аьлар: «Вай лара а хала а къовсам лоаттабу доттагIа мукъавокха гIерташ. Цу тайпара цига а пайда эшаргба вай, шоай паргIато карара ца алийта кариа новкъостал дара хьалхха бергбоаначa низах».

«Е дунена доал де а, е мехкаш дьалуша а гIерташ ца ВIашагIкхийтта Штаташ, яхаш США президента дийнахьe а, цо белгалдаьккхар, «мукIарло дахза даргда, мелла хала из хуле а, США-ен дагардараша е цар союзникашта дагардараша кхы мехкаш белгтала увзардала мегаш хилар», аьнна.

КНИЖКА ДЕЗА IОМАБАР

Н. ОВЧИННИКОВА,

г. Москва Октябрьски района № 106 йолча школа хьехархо.

Берош мел дарашта дагадоагIа ший зIамигача бера къьига, сакъердаме, сурташ а доахкаш дола эгара хьалхара книжка эшача хана дог миштa гIоалдоах, Iа из книжка хьай зIамигача бера дешар, хIаьта из сурташка хьежар, листаш хьехархо, Iа шийна дийшар геттара сиха дагахь Iомадора цо, нагахьа санна уж стихаш иле хьаьстта еттагIа Iомайора. Иштта бера вахара юкъебоагIа цунна безабена хьалхара турпалаш: лор Айболит, мова-цокотуха хIалхара боакха майра юв етта моза, шиш болаш кийсхо лелеешa вола Мойдодыр, вокх боле Бибигон. Бер доккхагIа хулар, цунга хьежна дегIаухар цун турпалаш а, диткьатa къхата бетгарташ йолча книжкашта меттаэ хоза сона беттергаш йола книжкаш, дешар сецпачa метта закладка еха хул хьо хIанз книжка юкъе. ТIа-тIа дукхагIа хоа бero деш дола дехар: «Нана, кхы а дешал сона». Хьо муха яь. Цхьабакъда, дoла хIама дита а дите, Iа цуна деш цхьан хана хьайна а чIоагIа дезадена хина сакъердамерча Буратиноли тIайгIанерча Золушкаги дола фаьтгаш. Из Iа дер кийса да. ХIана аьлча книжка оагIонаш кийа а еш наьна хоза гIар хьахозача цу сепаргIатерча сайреннашарa дIалоллу книжка дезадалар.

ТIехьара а хьалхоач хьалкерчарна тара доаца книжка Iа цIагIа чукахьа ди: хьалхара учебник — хоза абат. Из де чIоагIа доархIаме да. Цунах тайна дукха да. Бер деша Iомадале долалу хи де ма. Веша цу хьакьехьа хетарам-м бе-башa да, Школе дахкалца деша Iомаде дегIац бер, аьшa, хетам ба цхьабола хьетархой. Сона хетаргахьа из нийса дац. Хьехархо е наьна а хиларца сайна седаначун харда тIара сона хет бер мамита хьалагIа деша Iомаде деза, аьша, — пха-пах шу дазача, из а школа а ца Iомадеш, цIагIа. ХIана? Цун бахьан массехк да. Цхьа-дале, хьай бере Iа мелла дукха ха йоайойа а, цунна Iа мелла дукха дIахозарг деше а, хIаьта а цунга дIа ца кхоачаш дусаргаш молагIаш дика а берий бахкихам. Ялx шу даьнача хана деша дезаш, ворхI шу даьлча тIехьа хурдлоаш а книжкаш да. Цхьабакъда, кертгердар-м ца дац. Школе дешар Iомадала мелла дукха дика оагIонаш йоакхе а (хита из, дувкалта йоацчеш, квалифицированни ду), цунах ший кхочамбоапарaш а доакк. Къайле яп хIанз а классашка бераш тукха хилар, цо аьнгIаш бер деша Iомадара процесс. Дешара тIаккха, библиотекера книжкаш ийле гIерташ хулта-м еIалла хуппа а миче деза. Нагахьа санна шаьрра а хийцна а Iодеша Iомавалара техника массехк шера йIаьхлуш. Iомешара процессо ше а бер кIаьхдеш, хьаметтел цIагIа деша деша дешар доша а цунна хала долаш, селла йоах хила.

Цудухьа, сона хетачох, цIагIа, школе дахалехьа, Iомаде деза бер книжка деша, цхьабакъда, сакъердаме, итта, безам тIагIоргбола тайпара де гIерта-м веза из.

Цхьабакъда, книжка деша [illegible] миччахьа Iомадеенадале а (школе е цIагIа), абат хIанз дийша ма дальнаниий, бер шаьрра Iодеша ма Iомадеенадий, хьана, хьона хьахайна да доакха цIей а хинна дIаотта деза дезала юкъе.

ХIанз хьона хьалхашка кепа декхар отт: эгара хьалха ший лоIамe дешара геттара чIоагIа безам тIагIоргбола книжка харжа деза. Бера кхетадергда е кхетадергаш теркал а ца деш, цун санал е из йоазам, хьалхара книжка хоржилга теса дагача хала хургда книжка дешарах цун безам болийта. Дагаланал, фу йоах Маяковски ше дийшача хьалхарча книжках: «Хьалхара книжка сха — «Птичница Агафья» яхаш дар». Нагахьа санна цу хана сона цу тайпара книжка массехк нийсдена хиннадаларе цIендена дутаргдар аз книжкаш дешилга. Са ираза, шоллагIаар «Дон-Кихот» хилар. Из зар книжка! Дахчен тур а даь. бIарга мел дайначо Iеттар аз из».

Психологически ма нийса, ма меттахьа хьена да из берашта дега тIа доссар: нагахьа санна книжка дезалойн, цу тIа дуьнар бера дега тIа лужаш хуле, цу книжка тIарча турпалашa даьр де гIерташ, цу тIара событеш ший доагзарашта юкъекхаьа гIерташ хул бер. Нагахьа санна бархата цIоккхан, хьанча борзанехха маймалехи «Маугле» тIара турпалаш хила болалойя, тIаккха книжка дезадена тIайцая. Бера дигардар геттара дика доазаш, из зIачага сег сенга са латтеш, фу дагадоаллаш лах хьра дукха уйла ел бола хьаьнта-воанашта шара хоаргдаш ший бера эшначa тайпарара хьалхаре книжка харжа. Укхаза хьахкха а ала раенг ял; пхьанена геттара чIоагIа дезалургдола, цун са тIаIоргдола книжка, вIаала бе-башха ца хеташ, цу тIа пунача хIамашна пхьакха гулахь доацаш тIаьча тарлу вокхо.

Коралаьа хьалхара книжка, маьшаре а корадаьа: дезаделар из. Бере хозарг кхы деша дезар хьилга дулалий цунах? Хилац. Ше пхьа дийна книжка а хьахозарг деша шийна оалаш хуа беро, хIаьта беро деча цу дехарах цо оеидоал, ЦешаIа хIача дац; шоана цу шаьрра а сихха а деш мотта а, бера хьала да деша. Юхьхаша къахьеган бe из, бер дIахлдеш бола къахьегам. Цудухьа боакхача доархIаме да ший лоIаче деши доладенпчa бера дIахо а боккхийар дIахозарг дешaлга. Цхьаза кхьметтел фунагIа хуле а кхьна мaьхарло е а метаргаш эгара сакъердаметIарча моттиге махкахьча, цIагIа сихха де дезаш, тIехьадайта йиш йоацаш цхьа гIулакх хилара мел а оттайнйя, юкъагIа дита кхьакха книжка. Нагахьа санна чIоагIа безам тIабехха из хуле, беро дIахо ше деваргда из. Хозагета хьамадаш аз «ФунагIа хуле а дешна» яха дешаш. Фу дергда хIаьта нагахьа санна книжка дIахо ца а деша сатийна ший гIулакхаш хьаьза кхы, цIаьза веке кьовзаш хул хьал гIулакх кийслахча: бер книжка безам боацаш да, хIаьнха а книжка дешарца хьаьнтдоаш из кулле тамаш я, аьле хетаpу дальнта-йоаноашта. Цхьабакъда, из иштта да. Сатна а дуц, сатийна эгара хьаьхал тIа вала веза беро дIахо ца дешаш малагIа да. Книжка нийса ца харжа хила а сакъат дийсарa дIахо цу хана понзагIа дале а, кхьача хIамaжа тIехха хиш а вет бера уйла. Цхьабакъда, положагIча тайпара даде а йиш еш ма хьонa, хIаьнтедар дe книжкаш дешарца безам бoле дий хьо, кхии, берах бекх на боалата: пунах бола нийса бал. Из ма на хеина дита книжка сардaхьа Iойзе дIахо деша цунна дIахозарг. Деша доаккхь кхьинта чакхдаллаца цо дешиш пкъагIа на цита Iомаде деза бер, нагахьа санна безам тIа а бахе цо ше ма деше IайгIа хила новкъостал даь а.

Шаьрра Iодеша ца харах хул бер дукхагIча хана книжка дешарa тIера доаллама, лертa догдоагIаргда кулгхьача деше, нагахьа санна тIом а ца хулаша, шикъьай къаьхьешан мара ца хилача! Нагахьа санна цIагIа шаьрра Iодеша хьай бер Iомадалар хьайна деза, хозарг деша деза из. Цхьабакъда, миштта доаллхаргда бер, миштта доаллхаргда бер. дегIа тIа а ца гIертадеш, ший лоIамe дега? Цхьаболча дезалаший хозарг доле а дешийташ Iомайэйт багагIара урокаш географи, истори. Из нийдена доацаш хул цхьаболо берaш. Цхьаза из ший гIаро кIаьдлу, дунинчо уйла тIайболаш, дийкар хетта чу санал, хIаьта дешар шаьрраха нийса баьаш; къовсташ тIе доалаш, ше дешар фул хьазийлагIа хозарг дешаштa хьовгIе шIайна хIама да. Миштта. Юха а цхьу нанас хьанар хьалдола из. ЗIамигa волча хьана книжка доацаш пхьакха ла на доахкаллуш вар пуш кIаьлт, хьалхаше. Хеташ дешар цо. Сана (из шийр ар) хIа хьана деша Iомадена хина дика хIама гуш йолча деша хIара дийнахьа массехк сихьата ший дaь-наьна хозарг книжка деша дезаш вар. Цу шийна гIертa декхарах доккхал а деш. Iомалуш-Iомалуш тIехьашьна дика хьана Iомадалараш совнагIа, геттара дукха книжкаш деша а аьлар из. Шо а хьажа цу тайпара хIама да шоай торо йий. Шуд дезаланта юкъ, а хилaл тарлу вaзагIа тIа а ца гIертадеш, кертагIа а ца доацаш, цу тайпарча вельтьона бераш шьаргIа дека Iомадела: бера цIагIара декхар а хиана дIаоттаде зIамагIа болча декхараштa, йижараштa. цIагIарча бокхахайча наха хозарг книжкаш дешилга. Сона хетаргахь из эгара дикагIa бола хиль ба.

Книжкаш деша бер Iомадечa волгъя эгара дьалхаза гIе болкхаме а деша массарел а деэагIа книжка хетаргдолча оагIорахьа лостe еэ бера уйла. «Хой хьона, — яхаш дуни сона са пхьа учеиица , яхо, — волагIа совгIат Iа дунца... дешарах книжка долча санна чIоагIа гIайкодай са Танюша. Миччахьа се воле а эгара хьалха из цунца хилар книжкаш да. Тамашца чIоагIа мераделлаж-их дунна ухь. «Йижа да-хьт дунна уп мераделла, — их из пунна. хIана аьлча из саг еIазхетIа веш вола морзо из». Сона хетаргахьа йиш мел йолча хьалхашна хьалхаца, моттиге безаш гIулакх да берий а, хIаьта тIаккха катайча кхьлел мехкарий а книжкаш Iохе, шоай библиотека е безам хилар.

Кхьметтел из де торо ца хилча а, йолаш а общественни библиотекаш. Уж массанахьа а ма йий, цига мах а ца боакхаш деша книжкаш ма телий. Хьа бер деша дигIача школе а а библиотека. Цо шигара малагIа книжкаш ийну хьежа ваь-тада хьо? Деналий-хьоI из уж, е листаш хьахкхай чоах а аьле ювател-хьоI? Из лейхар школни библиотекара дIатIа ма дехха. Цун бIаьр фа кагий книжкаш дешараш, массе а цхьатарра теркале, дийначa книжка хьакъехьа массанена а къамаьл хе из кхоавергаш. ШагIа дукхе а еттагIа на из де. Теркал на беш ма дита беро библиотекера деша хьалхара деттаь книжкалг. Цо цунна лаьрхIа бот тIабоалларга, листаш чу ца цьовзайтарга, сурташта къоаламаш тIа ца хьекхийтарга къайжа Iе йиш ю, керттердар цо из дийначох Iа цунца къамаьл хар, пунга хьадувхийта эгара дукхагIа шийна фу дезаделар, фу дезадалениер.

Вокххийчар книжкаш дукха дешача дезалашна хьалхув, вонагIча хьале, книжкаш дика дешараш. 'Дагалцал оаш, мел чIоагIа сидика дезадена бар УльяноагIар беррига дезал. Берашта зIамига волча хана деша бIаргагоре мукъавола ха книжка доацаш ца йоаккхаш дий кхьин книжкаш. ХIаьта Илья Николаевича моллагIа цхьа сакъердаме книжка массанена хозарг дешаш хинна цIагIара сайреннаш! Сона хетаргахьа, шоай бераш книжкаш дешаш хилар (хоаче, школерча дешарах дика кхеташ а) доаш болча хIара дезала традици а хинна дIаотта еза цу тайпара сайреннаш. Книжка деза, яхаш, хьайна хьаьт мелл, хьехараш а хе, из миштта хила дезалга бакъдара хьаштдола лозунгаши гIорбаьччача наха цу хьакъехьа хьиа дешаши а кхувла, хьо хье книжка сий деш, из дукха дезаш вола бера бIарга па гойя хIама хургдац. НоагIча хьале, книжкаш дешара тIера доацаш хургда бер а.

Ши-шегIа хулаш хIамаш кIезига да вай вахаре. Книжкаш дешилга миштта мералу бера яхача деша хьакъехьа къамаьл хилар са хIанз дукха ца йоаццаш цхьан кхаьнсеаца. Журналист, вай оалаш ма хилара, бехктохкаме болхаз яр из. Даамая цIагIара юоа, цхьашаннахьа дIа-юха ахо ешаш бар цун болх. Бахха-лела йоI хьалхийра цун, хьехархо хийй цу йоIах. ЧIоагIа доакхаллеш, ше цунах деш дола доакхаа къайла ца кхухьаш цен из ааиас. «Кхетий хьо, йоI гаьнна дIахехй, хьехархо и из, хIаьта сона хIана мара гучадаьнадац Iалавмате чIоагIа образованни, эзаи сог из хилар. ЦIагIарча библиотекага хьежаш йоаллаш бIаргадайра сона геттара дика, боакхача безамца эгара книжкаш вIашагIтеха хилар. Уж дерригаш а хийшад-их цо, деша а миштa дийнад! Массанахьа а дахьлаккхни, гIера хьахаьха йоаллаш. ТIаккха сона хийтар: мичара, из дерригa а ша-шегIа хиннадац, со а из цу тайпара хьалкхеньр, аьнна. ЦIагIа телефон токар из: йиIиг, маршкини, фунехк даь книжкаш сона, масала, аьле исторе хьакъехьара свеления ен сона, аьле. Же дукханхарг, из моттиг книжка тIара хьо а дахе хаькат-хIама юкъе а делле беглало елахь, кхы а дикагIа да из моттиг Iа къьастта кхьалхьа тIа хьатIаазйойя. Из сона сайна пулургдац мотт хьона? Дулургяр. Цхьабакъда, сона доттагIа эшар. эгара дукхагIа сий са тIахттайн холча гIулакха — дуне довзарна болча чама сайна доакхашо хургйола сег сий йоIах хилар эшар сона. Аз дийрхIар кхоачаш а хиннад. Сона хулеляра аьнна хийттача тайпара хьалкхийна из».

Цу хьалсага бIарахьежаш, цо дувцачунга ла а дуегIаш, чIоагIа цунна безам тIа а баха вгIар со. Са безам хилар дунеп тIа яхаш ше мел йоакхача хана книжка дукха дезаргдолаш ший бер хьалкхедaь из нана чеасенa а дIаювца.

(№ 5 йолча «Iаламе вахара» яха журнала тIера).

Редактор М. КАЛЬЯНОВ.

I-ча МУЗЫКАЛЬНИ ФЕСТИВАЛА НАКЪА ДОЛХАШ

МАЦА? МИЧА?

ХьатIаэттад музыкальни фестиваль дIайолалу хьалхара ди. Из хьесапора ди дезду тахан, 2-ча июле, С. М. Кирова цIерахча культуран салаIарен парка Зелёни театре. ХIанз боахьонца йола программа оттияь хьиний, хоаш да концерт хьан, маца, мича оттаду.

Къаь дахьнах латташ довзха концерт хургда 2-ча июле С. М. Кирова цIерахча культуран салаIарен парке. Из оттаду вIашагIкхийттача Ростовски Нохч-ГIалгIайчена филармоней симфонически оркестро (дирижераш А. ЮРЛОВ, В. ФЕРЕ, Л. КАЦ), Москвера республикански оьсий хоровой капелло, машиннакъахой культура Централни ЦIен эстрадни оркестро (кулгалхо вовзаш вола композитор-хаьналархо, РСФСР халкъа артист ДМИТРИЙ ПОКРАСС), Нохч-ГIалгIайчен Паччахьалкхен цIален халхарен ансамбло. Концерте дакъа лоацаш хургба саьллаш: СССР халкъа артист П. Лисициан, Дунен халкъашта юкъерча конкурсий лауреат Р. ФАЙН, РСФСР заслуженни артистка М. АЙДАМИРОВА, Нохч-ГIалгIай заслуженни артистка Н. ТАТЬЯНЧЕНКО.

Цу хана, цу дийнахье а, I-ча Мая цIерахча беша ший хьалхара концерт лургда Азербайджана эстрадни оркестро (кулгалхо — композитор Р. ГАДЖИЕВ).

3-ча ИЮЛЕ абонементни концерташ долалургда. Уж хургда: С. М. Кирова цIерахча культуран салаIарен парке 3, 7, 9 ИЮЛЕ, I-ча Мая цIерахча беша 3, 6, 11 ИЮЛЕ, В. И. Ленина цIерахча культура Дворецe 3, 7, 10 ИЮЛЕ (№ 1 йолча абонементах), 4, 6, 8 ИЮЛЕ (№ 2 йолча абонементах). Машиннакъахой культура Дворецe 4, 7, 9 ИЮЛЕ, химикий культура Дворецe 4, 8, 10 ИЮЛЕ, Пролетбата цIерахча культура ЦIагIа 5, 8, 9 ИЮЛЕ.

Цул совгIа, фестиваль йолча деношка I-ча Мая цIерахча беша эстрадни иале мастерий сайре хургба 4, 5, 6 ИЮЛЕ инструментальни ансамбло тIехьа аьараш а мехкаш укказа иале аргдa лирически иллеш оалаш хиларца цIи хеза йолча ИРИНА БРЖЕВСКАЯС, хIаьта 7, 8, 9, 10 ИЮЛЕ иллеи аргда ИОСИФ КОБЗОНА.

ДIадоладенна доккха музыкальни цIий. Грознерча къахьегамхоашта боккха садеIам хургба цунах.

ЛадувгIа

РАДИО. 6.30 — юрта боахама болхлоашта передача (эрсий меттала); 6.45 — концерт; 7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор; 7.20 — хоамаши передачий программех; 8.15 — «Сердало» газета оагIонаш тIара; 8.25 — IуйрIйнара концерт; 8.45 — «Къона тIехье» яха передача (эрсий меттала); 16.00 — радион телевиденини передачий программа; 16.05 — «Советски ашарий эстера тIара» яха музыкальни передача (эрсий меттала); 16.30 — керда хоамаш (гIалгIай меттала); 16.45 — «ХIара саго кхетаергйолаш а пропаганда» яха беседа (гIалгIай меттала); 17.00 — «Дешо кхалсаг не лорхIаре» яха беседа (нохчий меттала); 17.15 — «Кхоаша» яха передача (эрсий меттала); 17.30 — керда хоамаш (эрсий меттала); 17.45 — «Ялатан чуэпар массане юкъера гIулакх да» яха передача (нохчий меттала); 18.30 — керда хоамаш [illegible] меттала); 18.35 — нохч-гIалгIай ашараш.

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 18.20 — передачий программа; 18.25 — телевидении передараш (гIалгIай меттала); 18.35 — Кагирхошта машар беза. Кагирхой денах лаьца репортаж (нохчий меттала); 18.45 — элат хьамаш латт. Репортаж (нохчий меттала); 18.55 — передачий программа; 19.00 — концерт.

Город Киеве, Чубаря проспекте, 9, кв. 2, вахаш волча гр-нина Кожедубов Сергей Сергеевича суде дешнад город Грозне, Мира улицагIа 72, кв. 146, яхаш йола ший сесаг Кожедубова Галина Георгиевна ше йитарах доладоп.

Дош дувцаргда город Грозне, Ленински района халкъа суда.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦIена фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора ван.—2-67-01; бехктохкама секретара—2-45-49; партийни вахарен, промышленни, юртбоахаме, кьайнойа отделаш—2-26-72.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: зам. редактора — 2-67-01; ответственного секретаря — 2-45-49; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем — 2-26-72.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революци проспект.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий». Проспект Революции.

СФ05184. Заказ № 3745.